

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Ivana Žarinac

DIPLOMSKI RAD

ANALIZA UDŽBENIKA ZA PREDMET
GLAZBENA KULTURA U PRVA TRI
RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Petrinja, listopad 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Petrinja)

PREDMET: Metodika glazbene kulture

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivana Žarinac

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Analiza udžbenika za predmet Glazbena kultura
u prva tri razreda osnovne škole**

MENTOR: dr. sc. Jelena Blašković, predavačica

Petrinja, listopad 2017.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	3
Sažetak.....	8
Summary.....	9
UVOD.....	10
1. NASTAVA GLAZBE U HRVATSKOJ KROZ POVIJEST.....	11
1.1. Glazbena nastava do Drugog svjetskog rata.....	11
1.2. Glazbena nastava nakon Drugog svjetskog rata.....	12
1.2.1. Pjevanje.....	12
1.2.2. Muzički odgoj.....	12
1.2.3. Glazbeni odgoj.....	14
1.2.4. Glazbena kultura.....	14
2. SLUŽBENI DOKUMENTI O GLAZBENOJ KULTURI.....	14
2.1. Glazbena kultura u <i>Nastavnom planu i programu</i>	14
2.2. Kurikulum glazbene kulture.....	16
2.2.1. O kurikulumu.....	16
2.2.2. Umjetničko područje u <i>Nacionalnom okvirnom kurikulumu</i>	17
2.2.3. Otvoreni kurikulum u nastavi glazbe.....	20
3. UDŽBENIK U NASTAVI GLAZBENE KULTURE.....	21
4. POUČAVANJE GLAZBE U OSNOVNOJ ŠKOLI.....	22
4.1. Područja glazbene nastave.....	22
4.1.1. Pjevanje.....	22
4.1.1.1. Funkcionalno i umjetničko pjevanje.....	23
4.1.1.2. Razvoj pjevačke vještine u razredu.....	23
4.1.1.3. Usvajanje pjesme po sluhu.....	24
4.1.1.4. Pjesma.....	26
4.1.1.4.1. Narodna pjesma u nastavi glazbe.....	26
4.1.1.5. Dječji glas.....	27
4.1.2. Slušanje glazbe.....	28

4.1.2.1. Aktivno i pasivno slušanje.....	29
4.1.2.2. Slušanje glazbe u nastavi Glazbene kulture.....	29
5. ANALIZA SADRŽAJA POSTOJEĆIH UDŽBENIKA IZ GLAZBENE KULTURE U REPUBLICI HRVATSKOJ I NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA NA PODRUČJU PJEVANJA I SLUŠANJA.....	32
5.1. Cilj i zadaće analize.....	32
5.2. Postupak.....	32
5.3. Analiza udžbenika iz područja pjevanja	33
5.3.1. Broj predloženih pjesama po razredima u <i>Nastavnom planu i programu</i> za predmet Glazbena kultura.....	33
5.3.2. Popis pjesama koje se iz predloženog popisa u <i>Nastavnom planu i programu</i> nalaze u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura.....	36
5.3.3. Usporedba postojećih udžbenika za Glazbenu kulturu i <i>Nastavnog plana i programa</i>	49
5.3.3.1. Broj predloženih pjesama po razredima u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura.....	50
5.3.4. Zaključak o sadržaju iz područja pjevanja <i>Nastavnog plana i programa</i> propisan <i>Ministarstvom znanosti i obrazovanja</i> i aktualnih udžbenika za predmet <i>Glazbena kultura</i>	52
5.4. Analiza udžbenika iz područja slušanja glazbe.....	53
5.4.1. Broj predloženih skladbi po razredima u <i>Nastavnom planu i programu</i> za predmet Glazbena kultura.....	53
5.4.2. Popis skladbi koje se iz predloženog popisa u <i>Nastavnom planu i programu</i> nalaze u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet <i>Glazbena kultura</i>	55
5.4.3. Usporedba postojećih udžbenika za Glazbenu kulturu i <i>Nastavnog plana i programa</i>	69
5.4.3.1. Broj predloženih skladbi po razredima i udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura.....	70

5.4.4. Zaključak o sadržaju iz područja slušanje glazbe <i>Nastavnog plana i programa</i> propisan <i>Ministarstvom znanosti i obrazovanja</i> i aktualnih udžbenika za predmet <i>Glazbena kultura</i>	73
ZAKLJUČAK.....	74
LITERATURA.....	75
ŽIVOTOPIS.....	77
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI.....	78

Popis tablica

Tablica 1. Očekivana učenička postignuća za Glazbenu kulturu u imjetnost na kraju prvoga odgojno-obrazovnog ciklusa.....	19
Tablica 2. Broj pjesama po razredima u NPP (MZOS, 2006).....	33
Tablica 3. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Razigrani zvuci (ŠK, 2014)....	36
Tablica 4. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Moja glazba (ALFA, 2014)....	41
Tablica 5. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Glazbeni krug (PROFIL, 2014).....	45
Tablica 6. Broj pjesama po razredima i udžbenicima.....	50
Tablica 7. Postotak broja pjesmica koje se nalaze u NPP (2006) i udžbenicima prikazano po razredima.....	51
Tablica 8. Broj skladbi za slušanje po razredima u NPP (MZOS, 2006).....	53
Tablica 9. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Razigrani zvuci (ŠK, 2014).....	55
Tablica 10. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Moja glazba (ALFA, 2014).....	60
Tablica 11. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Glazbeni krug (PROFIL, 2014).....	64
Tablica 12. Broj skladbi po razredima i udžbenicima.....	70
Tablica 13. Postotak broja skladbi za slušanje koje se nalaze u NPP (2006) i udžbenicima prikazano po razredima.....	72

Popis grafikona

Grafikon 1. Broj pjesama iz udžbenika RZ (ŠK, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	40
Grafikon 2. Broj pjesama iz udžbenika MG (ALFA, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	45

Grafikon 3. Broj pjesama iz udžbenika GK (Profil, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	49
Grafikon 4. Broj pjesama u NPP i udžbenicima RZ, MG, GK po razredima.....	50
Grafikon 5. Ukupan broj pjesama u NPP (2006) i udžbenicima za sva tri razreda.....	51
Grafikon 6. Postotak broja pjesama iz NPP (2006) s onima u udžbenicima Glazbene kulture.....	52
Grafikon 7. Broj skladbi za slušanje iz udžbenika RZ (ŠK, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	60
Grafikon 8. Broj skladbi za slušanje iz udžbenik MG (ALFA, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	64
Grafikon 9. Broj skladbi za slušanje iz udžbenika GK (PROFIL, 2014) i NPP (2006) po razredima.....	69
Grafikon 10. Broj skladbi za slušanje u NPP (2006) i udžbenicima RZ, MG, GK po razredima.....	71
Grafikon 11. Ukupan broj skladbi za slušanje u NPP (2006) i udžbenicima za sva tri razreda.....	71
Grafikon 12. Postotak broja skladbi za slušanje iz NPP (2006) u udžbenicima Glazbene kulture	72

Sažetak

Pojavom prvih škola na našim područjima pojavljuje se i nastava glazbe. Doduše, isprva samo u obliku pjevanja. Od tada, nastava glazbenog se mijenja, proširuje sadržajno te mijenja svoj naziv. Tako se poslije *Pjevanja* naziv predmeta mijenja u *Muzički odgoj* pa u *Glazbeni odgoj* te na poslijetku dobiva današnji naziv *Glazbena kultura*. Školske godine 2006./2007. na snagu stupa *Hrvatski nacionalni obrazovni standard* i od tada se *Glazbena kultura* po sadržaju i nazivu sve do danas ne mijenja. Od tada se ne mijenja ni *Nastavni plan i program Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (2006)* kojim su propisani ciljevi, zadaće i sadržaj predmeta. Također, u prva tri razreda osnovne škole nastava se temelji na četiri glazbena područja: pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i glazbena kreativnost. Ovaj diplomski rad se odnosi konkretno na sadržaje iz područja pjevanja i slušanja glazbe. U radu su analizirani sadržaji postojećih udžbenika *Glazbene kulture* iz ta dva područja. Analizom se utvrdio broj predloženih pjesama i skladbi za slušanje prema *Nastavnom planu i programu* kao i prema udžbenicima triju izdavačkih kuća – Školske knjige, Alfe i Profila u prva tri razreda osnovne škole. Nadalje, analizom se utvrdio i postotak podudaranja predloženih pjesmica i skladbi u udžbenicima *Glazbene kulture* s predloženim pjesmicama i skladbama u *Nastavnom planu i programu*. Dobivenim rezultatima zaključuje se da se u tri propisana udžbenika *Moja glazba 1, 2 i 3*, nakladnika Alfa, nalazi najveći broj pjesmica i skladbi (84%) koje su zapravo i predložene prema *Nastavnom planu i programu*. S druge strane, pjesme i skladbe u udžbenicima *Razigrani zvuci* (Školska knjiga) i *Glazbeni krug* (Profil) ne podudaraju se u toliko velikom broju s *Nastavnim planom i programom*. Kod oba kompleta udžbenika zastupljenost na području slušanja je 65%, odnosno 50% na području pjevanja. Pjevanje i slušanje bitna su glazbena područja koja pozitivno utječu na učenike u vidu njih samih, ali i njihovog odnosa s okolinom. Pjevanjem i slušanjem se uostalom razvija i glazbeni ukus učenika, a veliku ulogu u tome ima upravo učitelj i njegov odabir repertoara pjesmica i skladbi za slušanje iz *Nastavnog plana i programa*, odnosno udžbenika.

Ključne riječi: analiza, *Glazbena kultura*, pjevanje, slušanje, udžbenik

Summary

With the emergence of the first schools, teaching of music makes its appearance. Although, at first, only in the form of singing. Teaching music has since then changed, complemented its content and changed its name. After *Singing* the subject name changed to *Music Education* and was eventually renamed into *Music culture*. In the school year of 2006/2007 *Croatian National Education Standard* became effective and since then *Music culture* has not changed its content or its name. Curriculum, that dictates goals, tasks and content of the subject, has not changed since either. In the first three grades of school teaching is based on four musical areas: singing, playing instruments, listening to music and music creativity. This paper is based on contents in singing and listening to music. Specifically, the contents of the existing textbooks from these two areas are analysed in this paper. The analysis determined the number of suggested children songs and musical compositions according to the *National Plan and Programme (2006)* as well as textbooks of three publishing houses – Školska knjiga, Alfa and Profil in the first three grades of elementary school. Furthermore, the analysis also determined the percentage of matching the suggested children songs and musical compositions in the textbooks of the *Music culture* with the suggested poems and compositions in the *National Plan and Programme*. Based on the results obtained, it is concluded that three of the prescribed textbooks in the texts of the Alfa publishing house, *Moja glazba 1*, *2* and *3*, contain the largest number of children songs and musical compositions (84%) that are actually proposed by the *National Plan and Programme*. On the other hand, the songs and compositions in the textbooks *Razigrani zvuci* (Školska knjiga) and *Glazbeni krug* (Profil) do not coincide in such a large number with the *National Plan and Programme*. In both sets of textbooks the percentage in listening area is 65, or 50 in the singing area. Singing and listening are important music areas that have a positive impact on students themselves, but also their relationship with their surrounding. By singing and listening, the musical taste of pupil is also developed, and the teacher has a great role to play in it, as well as the choice of repertoire of children songs and musical compositions for listening from the *National Plan and Programme* or the textbook.

Key words: analysis, listening, *Music culture*, singing, textbook

UVOD

Cilj ovog diplomskog rada bio je analizirati sadržaje koji se nalaze u aktualnim udžbenicima Glazbene kulture za prva tri razreda osnovne škole iz područja pjevanja i slušanja glazbe.

Rad se sastoji od dva dijela. Prvi dio je teorijski i govori o nastavi Glazbene kulture općenito.

U prvom poglavlju govori se o tome kako se nastava glazbe mijenjala kroz povijest – od pojave prvih škola pa sve do danas.

Drugo poglavlje odnosi se na *Nastavni plan i program (2006) Glazbene kulture* i *Nacionalno okvirni kurikulum (2011)* u kojem se Glazbena kultura i umjetnost javlja unutar umjetničkog područja.

U trećem poglavlju spominju se stavovi određenih autora o svrsi i potrebi udžbenika u nastavi Glazbene kulture, tj. konkretno u području pjevanja i slušanja glazbe.

Četvrto poglavlje odnosi se općenito na glazbeno područje pjevanja i slušanja. U njemu je objašnjeno što je to pjevanje i slušanje općenito, kakvo pjevanje i slušanje u nastavi može biti, kako se razvija pjevačka vještina u razredu te kako prakticiranje glazbe utječe na učenika.

U drugom dijelu rada analizirani su sadržaji iz područja pjevanja i slušanja u aktualnim udžbenicima za predmet Glazbena kultura u prva tri razreda osnovne škole u odnosu na sadržaje propisane *Nastavnim planom i programom (2006)*. Dobiveni rezultati prikazani su u obliku tablica i grafikona, a na kraju je donesen zaključak cijele analize.

1. NASTAVA GLAZBE U HRVATSKOJ KROZ POVIJEST

1.1. GLAZBENA NASTAVA DO DRUGOG SVJETSKOG RATA

Glazbenopedagoška teorija i praksa u vremenu do Drugog svjetskog rata na području današnje Hrvatske bila je ispod razine ostalih europskih naroda. Razvijala se onoliko koliko se razvijalo i školstvo. Prve naše škole bile su u službi crkve kao i pjevanje u njoj. Od 14. do 18. stoljeća bilo je nekoliko škola – i u njima pjevanje. Najviše po gradovima u Istri i Dalmaciji. Škole su doduše bile namijenjene samo aristokratskoj djeci dok je seljaštvo bilo u potpunosti nepismeno. U 18. stoljeću pojavljuje se opći školski red Ignaca Felbingera i u njemu također pjevanje, točnije, crkveno. U to vrijeme učitelji su bili redovito i orguljaši u crkvama i nisu smjeli svirati na crkvenim proštenjima, svadbama, u gostionicama i slično. S obzirom da se naš školski sustav razvijao pod utjecajem zemlje pod kojim se nalazio pod vlasti, 18. i 19. stoljeće bilo je u znaku Austrije. I tada se pjevanje svodilo uglavnom na pjevanje crkvenih pjesama. U drugoj polovini 19. stoljeća pjevanje je predviđeno u općim pučkim školama *Školskim zakonom* iz 1874. *Školskim zakonom*, ali nešto kasnije, 1888. godine propisano je za pučke škole crkveno i svjetovno pjevanje. Iako je bilo pjevanja, glazbeni rezultati bili su skromni u to vrijeme, prvenstveno zato što je 19. stoljeće bilo vrijeme suzbijanja nepismenosti svugdje u Europi. Bogata glazbenopedagoška aktivnost koja se odvijala, a naročito u Njemačkoj, kod nas još nije imala izravan utjecaj, ali se polako kretalo naprijed. Tako je časopis *Smilje* 1874. donio nekoliko pjesmica za pjevanje. Pjevanje je redovito bilo u planu osnovnih škola. Najčešće samo pjevanje po sluhu narodnih i crkvenih napjeva, ali su se znali naći i zahtjevi za razvijanjem sluha, glasa i osjećaja za ljepotu (Rojko, 1996).

I u godinama nakon Prvog svjetskog rata, tada u Kraljevini Jugoslaviji, nastava glazbe pod nazivom *Pjevanje* redovito se nalazila u planovima osnovnih škola. Uglavnom je bila riječ o pjevanju po sluhu, ali se već i na tom stupnju tražilo razvijanje glasa i razvijanje interesa za pjesmu. Broj sati varirao je od pola do jednoga, rijetko dva sata tjedno. Što se tiče nastavnih planova i programa osnovnih škola u Kraljevini SHS, bili su nejedinstveni sve do 1926. kada je donesen *Nastavni plan i program za sve narodne i osnovne škole Kraljevine*. Predmet se uvijek zvao *Pjevanje* i ličio je na današnju nastavu glazbe u nižim razredima osnovne škole. Od učitelja se tražilo da budu i crkveni orguljaši, a ostvarenje programa ovisilo je o tome koliko je učitelj bio glazbeno obrazovan (Rojko, 1996).

1.2. GLAZBENA NASTAVA NAKON DRUGOG SVJETSKOG RATA

1.2.1. Pjevanje

Nastava glazbe u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata nije se puno razlikovala od one prije rata. U osnovnoj školi predmet se javlja pod nazivom *Pjevanje* već u planovima iz 1944. godine, a poslije i u svakom novom nastavnom planu i programu koji su se inače nakon rata donosili svake godine. Održavao se tjedno dva puta po pola sata i svodio se na pjevanje po sluhu. U planu i programu iz 1948. godine osim pjevanja po sluhu, u trećem razredu se javlja zahtjev za glazbenim opismenjavanjem učenika. Glazbeno opismenjavanje bi se trebalo nastaviti i u četvrtom razredu uz pjevanje kanona i dvoglasja, a sve to s konačnim ciljem da se učenici osposobe za pjevanje po notama u zboru. U istom programu se po prvi put daju i opširna objašnjenja, a navodi se i izvjestan broj pretežno narodnih pjesama. Neke se od njih i danas nalaze u *Nastavnom planu i programu* (Rojko, 1996).

Rojko (1996) navodi da su zadaci u nekim programima za četverogodišnje škole bili postavljeni pomalo pretenciozno jer nije bilo velikih mogućnosti za njihovo ostvarivanje pa se samim time nastava opet svodila na pjevanje po sluhu i to samo tamo gdje je bilo za to obrazovanih učitelja.

U *Nastavnom planu i programu sedmogodišnje škole* iz 1948. godine pojavilo se prvi put i *slušanje glazbe* koje se moglo ostvarivati onoliko koliko je učitelj mogao odsvirati na klaviru s obzirom da škole nisu bile opremljene aparatima za reprodukciju. Slušanje glazbe dobiva na većoj važnosti 1950. godine kada se u *Nastavnom planu i programu za osmogodišnje škole i niže razrede gimnazije, osnovne škole i produžne tečajeve* spominju, po prvi puta, radio i gramofon (Rojko, 1996).

1.2.2. Muzički odgoj

Zakonom o narodnim školama 1950. godine uvedeno je obvezno osmogodišnje obrazovanje, a samim time i novi plan i program za glazbenu nastavu. U tom programu, koji je inače formuliran već 1951. godine, a stupio na snagu, nakon dugih rasprava, tek u školskoj godini 1954/55. uz *Pjevanje* se po prvi put nakon rata upotrebljava i naziv *Glazbeni odgoj*. Naziv se, međutim, odnosio samo na glazbenu nastavu u višim razredima, dok je u razrednoj nastavi i dalje ostao naziv *Pjevanje*. Uvođenje novog naziva u program nije značilo i njegovo usvajanje u praksi pa su 1956. godine glazbeni pedagozi na svom savjetovanju zahtijevali da se za naziv predmeta usvoji naziv *Glazbeni odgoj*. Taj tekst mogao bi se smatrati prvim planom i

programom nastave glazbe u obveznoj osmogodišnjoj školi i osnovom svim kasnijim programima. Glavne značajke su mu da se u prva tri razreda pjeva po sluhu, a u četvrtom se započinje s opismenjavanjem. U programu se uz pjevanje i opismenjavanje javljaju i slušanje glazbe i stvaralački rad, a navodi se i područje *glazbeni život*, što je kasnije zapravo nazvano *upoznavanjem pojmova iz glazbene kulture*. Već taj program sadrži područja koja sadrže i sve kasnije verzije programa, jedino nedostaje sviranje. Što se tiče zadataka postavljenih u tom programu, postavljeni su bolje od ranijih i sada su sasvim glazbenog karaktera, a ne više izvanglazbenog (Rojko, 1996).

Nacrt novog nastavnog plana i programa osnovne škole pojavio se 1958. U njemu se predmet zove *Muzičko vaspitanje* i sadrži sva područja koja je imao i prethodni: pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, elementi glazbene pismenosti i upoznavanje različitih pojava i pojmova iz glazbenog područja. Nacrt je bio okviran i bio je osnova za nastanak nastavnog plana i programa koji se pojavio 1960. godine. I jedan i drugi pisali su isti, hrvatski autori, a u nacrtu su detaljno i opširno opisani zadatci predmeta (Rojko, 1996).

1959. godine prihvaćen je nastavni plan i program osnovne škole pa tako i glazbene nastave u njoj. Predmet se naziva *Muzički odgoj* i zauzima ukupno 560 sati. Program predviđa područja koja su već prije zastupljena: pjevanje, sviranje, slušanje, stvaralaštvo, opismenjavanje i muzikološke sadržaje. U njemu se najveća pozornost pridaje u višim razredima glazbenom opismenjavanju i za to područje se donose konkretni sadržaji dok za ostala područja nema opisa sadržaja. Tako na primjer nema popisa pjesama za pjevanje, tj. sviranje niti skladbi za slušanje (Rojko, 1996).

U drugom i trećem izmijenjenom izdanju plana i programa iz 1964., tj. 1965. godine predmet dobiva 460 sati, 100 manje nego do tada. Program je koncepcijski jednak prijašnjima, no tri su bitne razlike. Prva razlika je već spomenut smanjen broj sati. Druga je naglasak na pjevanju i pjesmi što je rezultat glazbenih pedagoga koji su na jednom od savjetovanja pjesmu dignuli na rang dominantnog elementa kojim bi trebao započeti svakodnevni rad. Treća razlika je podjela programa u tri etape, pri čemu prvu fazu razredne nastave karakterizira pjevanje po sluhu, drugu koja obuhvaća četvrti, peti i šesti razred karakterizira opismenjavanje, dok se sadržaj treće etape odnosi na stjecanje muzikoloških sadržaja (Rojko, 1996).

1.2.3. Glazbeni odgoj

U sljedećoj izmjeni nastavnog plana i programa 1972. glazbenoj nastavi smanjen je broj sati na 420, a promijenjen je i naziv predmeta u *Glazbeni odgoj*. Sva područja i dalje su prisutna, ali je program postao konkretniji. Tako se navode pjesme za pjevanje i sviranje, kao i djela za slušanje. Za razliku od prethodnih programa, u ovome se programu ne može odrediti koje je područje dominantno, iako su u praksi i dalje dominantna područja pjevanje i intonacija (Rojko, 1996).

1.2.4. Glazbena kultura

U izmijenjenom planu i programu iz 1984. pojavljuje se težnja da se veća pozornost posveti slušanju glazbe. Također, izmijenjeni program učitelju je davao veću slobodu u izboru pjesama za pjevanje, a nudio je i velik broj djela za slušanje čime je toj aktivnosti dao veći značaj nego dotadašnji programi. U nastavnom planu i programu iz 1991/1992. zadatci nastave su reducirani te su izvršene manje, beznačajne promjene u sadržaju i njegovu redoslijedu. Broj sati je ostao isti, no to se mijenja u školskoj godini 1993/94. kada se po jedan sat u petom i šestom razredu oduzima nastavi glazbe, a daje vjeronauku. Nakon toga plan i program glazbene nastave nije se mijenjao sve do Hrvatskog Nacionalnog Obrazovnog Standarda HNOS-a¹ koji je stupio na snagu školske godine 2006/2007. (Rojko, 1996).

2. SLUŽBENI DOKUMENTI O GLAZBENOJ KULTURI

2.1. Glazbena kultura u Nastavnom planu i programu

Nastavni plan je školski dokument u kojem su propisana odgojno-obrazovna područja, tj. predmeti koji će se podučavati u određenoj školi, njihov redoslijed poučavanja po razredima ili semestrima te njihov tjedni broj sati (Poljak, 1970, prema Dobrota, 2012). Nastavni program školski je dokument kojim se propisuje opseg, dubina i redoslijed nastavnih sadržaja i on je zapravo konkretizacija nastavnog plana (Poljak, 1970, prema Dobrota, 2012).

Prema *Nastavnom planu i programu* (2006)² dva su temeljna načela koja prožimaju nastavu Glazbene kulture. Psihološko načelo veže se uz činjenicu da učenici uglavnom vole glazbu i da se samim time njome žele i aktivno baviti, žele pjevati, svirati. Suprotno psihološkom, kulturno-estetsko načelo polazi od činjenice da nastava glazbe učenika mora pripremati za

---

¹ U daljnjem tekstu koristit će se skraćenica HNOS za Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard

² Za dokument *Nastavni plan i program* iz 2006. godine u nastavku teksta koristit će se skraćenica NPP

život, osposobiti ga da za vrijeme, ali i nakon škole, bude kompetentan korisnik glazbene kulture.

U nižim razredima nastava glazbe je idealna za poticanje pozitivnih osjećaja, osjećaja pripadnosti, zajedništva i snošljivosti. Daje snažan doprinos u poticanju i izgradnji kulture nenasilja među školskom djecom. Učenici u razrednoj nastavi trebali bi biti neopterećeni notnim pismom i drugim glazbenoteorijskim sadržajima, trebala bi pjevati, slušati odabranu glazbu i igrati se (ritmizirati oponašajući učielja, kretati se na glazbu, improvizirati i sl.). Udžbenici i radne bilježnice učenicima su nepotrebni te stoga mogu stajati u školi i nije potrebno da ih učenici nose kući.

Središte pozornosti nastave glazbe je učenikova glazbena aktivnost. Tijekom pjevanja, sviranja i slušanja učenik doživljava i uči glazbu te se njegov osjećajni svijet obogaćuje, a izoštruje umjetnički senzibilitet. Učinak tog procesa nije moguće količinski odrediti što se odražava i na ocjenjivanje jer učitelj mora osim pokazanog znanja uzeti u obzir i skrivene učinke glazbe (npr. promijenjeni odnos prema glazbi) kao i pojedinačne glazbene sposobnosti učenika. Zato se glazbena područja pjevanja i sviranja u pravilu ne ocjenjuju. Ocjenjivati se mogu razine obrazovnih postignuća kod upoznavanja glazbe te uočavanja glazbenih sastavnica. Nastava glazbene kulture je otvoren model, što znači da učitelj ima slobodu sam oblikovati dio nastave (uz obvezatne sadržaje) uzimajući u obzir želje i mogućnosti učenika. Obvezni sadržaj je slušanje i upoznavanje svih oblika glazbe, od umjetničke, narodne, do jazza i popularnih žanrova. Učitelj ima i slobodu pri izboru pjesama s predloženog popisa u nastavnom području pjevanja, a obvezuje ga samo naznačena količina koja se mora obraditi. Učitelj ima slobodu i pri odabiru primjera za određenu nastavnu jedinicu u područjima i temama u kojima se nastavni rad temelji na slušanju glazbe. Također, učitelj sam odlučuje koliko će vremena posvetiti području glazbenoga opismenjavanja koje je svedeno na razinu prepoznavanja i poznavanja grafičkih znakova (NPP, 2006).

Cilj nastave glazbe u osnovnoj školi uvođenje je učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za kritičko i estetsko procjenjivanje glazbe. Prema *Nastavnom planu i programu (2006)* učenike na nastavi glazbe treba upoznati s različitim glazbenim djelima, s osnovnim elementima glazbenoga jezika te poticati na samostalnu glazbenu aktivnost kao što su pjevanje i sviranje. Iz toga proizlaze i sljedeće zadaće: zadaća pjevanja pjesama je pjevanje kao takvo, a ne samo učenje pjesme; zadaća sviranja je sviranje kao

takvo, a ne samo učenje konkretnog glazbenog dijela; zadaća slušanja je razvoj glazbenog ukusa i upoznavanje glazbenih djela i odlomaka; zadaća glazbenog opismenjavanja je stjecanje osnova o notnom pismu, a zadaća obrade glazbenih vrsta i oblika je prvenstveno aktivno slušanje glazbe.

Također, nastava glazbe mora se odvijati u ugodnom ozračju i pritom bi se trebalo napustiti uobičajeni raspored sjedenja kako bi učenici mogli hodati i kretati se više ili manje stilizirano. Nastava glazbe bi trebala biti lišena svake napetosti i opterećenja kako bi učenici bili dovoljno opušteni da se prepuste glazbi i njenom djelovanju te da o tome mogu slobodno razgovarati s učiteljem kao partnerom (NPP, 2006).

2.2. Kurikulum Glazbene kulture

2.2.1. O kurikulumu

Pojam kurikulum dolazi od latinske riječi *curriculum*, a znači tijek ili slijed. Jedan je od temeljnih pojmova u didaktici i postoje različiti načini njegova definiranja. Tako prema Marshu (1994, prema Svalina, 2013) kurikulum je teorijski utemeljena filozofija odgoja i obrazovanja koja daje smjernice za svakodnevnu praktičnu djelatnost, tj. sistematizira temeljne kategorije koje su značajne za njegovu realizaciju, a to su: učenička gledišta, nastavničke kompetencije, planiranje i razvoj kurikulumu, upravljanje kurikulumom i ideologija kurikulumu. Za Previšića (2007) kurikulum predstavlja pristup kretanju koji vodi do najpovoljnijih rezultata u nekom području rada s nekoliko osnovnih procesa: planiranje – organizaciju – izvođenje – kontrolu. Prema Sekulić Majurec (2007, prema Svalina, 2013) osnovni preduvjet za izradu kurikulumu je postojanje jasne koncepcije škole, tj. definiranje njezine filozofije. Za nju je bitna značajka kurikulumu njegovo nastajanje unutar odgojno-obrazovne organizacije nastojanjima svih njegovih sudionika.

Danas izraz kurikulum sadržajno obuhvaća ciljeve, sadržaje, situacije, strategije te pitanja evaluacije (Matijević, 2010). Prema ciljevima se izvode plan i program, biraju se sadržaji i metode koje će biti djelotvorne za ostvarivanje ciljeva, kao i organizacija, odnosno tehnologija provođenja i vrednovanja učinaka.

Pojam se često koristi kao sinonim za plan i program, odnosno u širem značenju kao novi pristup programiranju (Previšić, 2007). Nastavni plan i program sadrži popis predmeta po razredima s tjednim ili godišnjim brojem sati, tj. predviđene nastavne sadržaje koji se trebaju realizirati u okviru određenog predmeta, a s druge strane, u kurikulumu je prvi korak jasno

definiranje ciljeva koje je potrebno ostvariti, a posljednji je evaluacija. Tako se kurikulumom definiraju ciljevi odgoja i obrazovanja koji trebaju biti mjerljivi. Promatrajući kurikulum samo kao strogo propisani nastavni plan i program, u njemu je uloga učitelja tek izvođenje zacrtanoga, dok s druge strane, shvaćajući kurikulum u njegovom širem značenju, učitelj ima drugačiju ulogu – on je sukreator. Takav kurikulum mu omogućuje da sam izabire dio nastavnih sadržaja koje će obraditi. Daje mu mogućnost da sam procjeni korisnost sadržaja za učenike, da te sadržaje osuvremeni, obogati novim informacijama, da ih znanstveno aktualizira te da učenike rastereti sadržaja i znanja koji se cijene samo u školi, a obogati i proširi ona koja su potrebna za život (Sekulić-Majurec, 2007, prema Svalina, 2013).

2.2.2. Umjetničko područje u Nacionalnom okvirnom kurikulumu

Uočeno je da odgojno – obrazovni sustav u Hrvatskoj, u odnosu na druge europske odgojno obrazovne sustave ima niz slabosti. Iz tog razloga, u Hrvatskoj se krenulo s izradom nacionalnog kurikuluma. Cilj je bio unaprijediti odgoj i obrazovanje u Hrvatskoj tako da se donese dokument koji će biti usklađen s europskim razvojnim trendovima, ali će se temeljiti na hrvatskom društvenom i obrazovnom kontekstu. Također, trebao je davati smjernice kojima će se ostvarivati promjene u odgojno – obrazovnom sustavu i na temelju kojega će se izrađivati školski i predmetni kurikulumi i restrukturirani nastavni planovi (Svalina, 2013).

Prema Previšiću (2007) *Nacionalni okvirni kurikulum* je razvojni dokument koji je otvoren za promjene i poboljšanja sukladno zahtjevima odgoja i obrazovanja današnje generacije. Smatra ga stalnim i otvorenim procesom u kojem zastarjele dijelove treba povremeno nadograđivati, ali da se pritom postojeće vrijednosti i druge stabilne nositelje glavnih pedagoških djelatnosti ne zanemari.

Nakon višegodišnje javne rasprave, 2010. godine donesen je dokument pod nazivom *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i opće obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi* kojim se daju smjernice za sustavne promjene u predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju. Njime su definirana obrazovna područja, nacionalni ciljevi te kriteriji vanjskoga i unutarnjega vrednovanja (Svalina, 2013).

Za razliku od tradicionalnog obrazovanja u kojem je naglasak na prenošenju činjeničnog znanja te na realiziranju planova i programa kojima je bilo strogo propisano što učitelji trebaju poučavati učenike tijekom školske godine, novi kurikulumski pristup bitno je drugačiji. U njemu se polazi od pitanja što učenik određene dobi treba i može znati te koje

vještine, sposobnosti i stavove može razviti u razdoblju jednog razvojnog ciklusa koji vremenski nije strogo određen razdobljem od jedne školske godine (*Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi – prijedlog*, 2008). On sadrži sljedeće sastavnice: društveno – kulturne i odgojno – obrazovne vrijednosti; ciljeve, načela, metode, sredstva i oblike rada; odgojno – obrazovna područja te ocjenjivanje i vrednovanje učeničkih postignuća i škole (Svalina, 2013).

U *Nacionalnom okvirnom kurikulumu* (2011)³ navode se opći odgojno – obrazovni ciljevi koji su obvezni za sve učitelje u svim odgojno obrazovnim ciklusima, područjima i nastavnim predmetima te ih je potrebno integrirati u sadržaje temeljnog obrazovanja.

Ciljevi su sljedeći:

- „osigurati sustavan način poučavanja učenika, poticati i unaprjeđivati njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima
- razvijati svijest učenika o očuvanju materijalne i duhovne povijesno-kulturne baštine Republike Hrvatske i nacionalnoga identiteta
- promicati i razvijati svijest o hrvatskomu jeziku kao bitnomu čimbeniku hrvatskoga identiteta, sustavno njegovati hrvatski standardni (književni) jezik u svim područjima, ciklusima i svim razinama odgojno-obrazovnoga sustava
- odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima te pravima djece, osposobiti ih za življenje u multikulturnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskomu razvoju društva
- osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i strukovnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivu društveno-kulturnomu kontekstu prema zahtjevima tržišnoga gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, znanstvenih spoznaja i dostignuća
- poticati i razvijati samostalnost, samopouzdanje, odgovornost i kreativnost u učenika
- osposobiti učenike za cjeloživotno učenje.“ (NOK, 2011, str. 23)

---

³ Za *Nacionalni okvirni kurikulum* (2011) u nastavku teksta će se koristiti skraćenica NOK

Posebno za svaki odgojno – obrazovni ciklus prikazani su sadržaj i struktura pojedinog odgojno – obrazovnog područja, njihova svrha, ciljevi te učenička postignuća.

Glazbena kultura i umjetnost javlja se unutar umjetničkog područja zajedno s drugim područjima: vizualne umjetnosti i dizajn, filmska i medijska kultura i umjetnost, dramska kultura i umjetnost te umjetnost pokreta i plesa. Sama svrha umjetničkog područja je osposobiti učenike da razumiju umjetnost i da aktivno odgovaraju na umjetnost svojim sudjelovanjem, da nauče različite umjetničke sadržaje i razumiju sebe i svijet pomoću umjetničkih djela i medija. Osim toga, svrha je i osposobiti učenike za izražavanje osjećaja, iskustava, ideja i stavova umjetničkim aktivnostima i stvaralaštvom (NOK, 2011).

Tablica 1. Očekivana učenička postignuća za Glazbenu kulturu i umjetnost na kraju prvoga odgojno – obrazovnoga ciklusa (NOK, 2011, str. 212-213)

Glazbena kultura i umjetnost – Očekivana učenička postignuća za prvi ciklus
1. Opažanje, doživljavanje i prihvaćanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva (percepcija i recepcija) Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> • promatrati, uočiti i razlikovati lijepo i vrijedno u prirodnom okruženju i glazbenom djelu te postupno proširivati opseg opažajnog perceptivnog iskustva • izraziti svoje osjećaje, doživljaje, stavove na sinkretski i cjelovit način raznovrsnim umjetničkim oblicima i postupcima • pokazati koncentraciju i pamćenje (memoriju) tijekom opažanja • opisati vlastiti doživljaj glazbenoga djela • usvojiti temeljne pretpostavke i mjerila za razvoj pozitivnoga stava o glazbenoj umjetnosti.
2. Ovladavanje sastavnicama glazbene umjetnosti i stvaralaštva Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> • razlikovati osnovne sastavnice glazbenoga izraza (glasno-tiho, brzo-sporo, duboko-visoko, vokalno-instrumentalno) • uočiti glazbene cjeline koje se ponavljaju i koje se suprotstavljaju • zapaziti i iskazati jednostavne metro-ritamske obrasce • pjevanjem i sviranjem upoznati specifičnosti glazbenoga jezika i pisma • upoznati glazbala po zvuku i izgledu.
3. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima te izražavanje glazbenom umjetnošću i stvaralaštvom Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> • kreativno se izražavati putem što više osjetila (vokalno, slušno, motorički, vizualno, digitalno) • izraziti svoje ideje, osjećaje i doživljaje glazbenom aktivnošću • samostalno ili u skupini izvoditi jednostavne glazbene zadatke • upoznati osnove glazbene pismenosti • pokazati zadovoljstvo i izraziti radost sudjelovanja u glazbenim aktivnostima i stvaralaštvu • glazbenim aktivnostima jačati samopoštovanje i vježbati samokontrolu.
4. Komunikacija, socijalizacija i suradnja glazbenim doživljajem i izrazom Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> • surađivati s drugima, pogotovo s učenicima s posebnim potrebama i poteškoćama u razvoju • učiti dijeliti odgovornost i vježbati ustrajnost pri glazbenim aktivnostima • izraziti pripadnost, zajedništvo, suživot i toleranciju glazbenim aktivnostima.
5. Razumijevanje i vrjednovanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva Učenici će: <ul style="list-style-type: none"> • opisati vlastiti doživljaj glazbenoga djela i usporediti ga s drugima • razlikovati i vrjednovati umjetnički lijepo i vrijedno glazbeno izražavanje • iskazati samokritičnost prema vlastitomu glazbenomu stvaralaštvu, jednako u stvaranju i izvođenju • usavršavati sposobnosti afirmativnoga izražavanja i stvaralačke kritike pri vrjednovanju vlastitih ostvarenja i ostvarenja drugih.

Što se tiče područja glazbene kulture i umjetnosti, kurikulumom se predviđa razvijanje zanimanja, estetskog iskustva, osjetljivosti i kritičnosti za glazbenu umjetnost opažanjem i

doživljavanjem glazbene umjetnosti i stvaralaštva, ovladavanje sastavnicama glazbene umjetnosti i stvaralaštva, sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, izražavanje glazbenom umjetnošću i stvaralaštvom, upoznavanje i vrednovanje umjetničkih glazbenih djela različitih stilskih razdoblja, razumijevanje i vrednovanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva, komunikacija, socijalizacija i suradnja glazbenim doživljajem i izrazom.

2.2.3. Otvoreni kurikulum u nastavi glazbe

Danas u školskoj praksi razlikujemo tri tipa kurikuluma: zatvoreni, otvoreni i mješoviti. Zatvoreni kurikulum gleda na odgojno-obrazovni proces kao proces ostvarivanja ciljeva, postizanje rezultata i u njemu je sve obvezatno – udžbenici, priručnici, službeni testovi, načini rada. Otvoreni kurikulum je fleksibilan u odabiru sadržaja i načinu rada, a prednost se daje okvirnim uputama na temelju kojih se realizira izvedbeni program. U središte stavlja učitelje i učenike te rezultat učenja nije od početka utvrđen, on se ostvaruje sudjelovanjem konkretnih pojedinaca. Ciljevi nisu nepromjenjivi već su orijentacija koja pokazuje perspektivu procesa učenja. Naglašena je socijalno-komunikativna komponenta u smislu odnosa u školi, odnosa među učenicima, učiteljima i roditeljima, a ponajviše načina na koji se radi i poučava u nastavi. U mješovitom kurikulumu, koji je manje propisan, postoje samo kurikulumski okviri u koje su ugrađene izvedbene jezgre koje se mogu realizirati na slobodan način tako da aktiviraju učenika u stjecanju znanja, sposobnosti i vještina (Šulentić Begić i Begić, 2015).

Hrvatski plan i program većine osnovnoškolskih predmeta može se poistovjetiti sa zatvorenim kurikulumom, dok je u nastavi Glazbene kulture na snazi otvoreni kurikulum, nazvan otvorenim modelom i čiji je idejni začetnik Pavel Rojko. Otvoreni model primjenjuje se u nastavi glazbe od školske godine 2006/2007. kada je donesen novi nastavni plan i program nastave glazbe kao rezultat *Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda* (HNOS-a). Prema otvorenom modelu, jedina obvezna aktivnost u nastavi glazbe je slušanje glazbe. Sve ostale aktivnosti kao što su pjevanje, sviranje, stvaralaštvo, i dr. bira učitelj ovisno o svojim sklonostima i u dogovoru s učenicima i njihovim interesima. Također, učitelj sam odabire pjesme za pjevanje ili sviranje te skladbe za slušanje, a teme iz nastavne cjeline folklorna glazba obrađuje po načelu zavičajnosti. Učitelj ima veliku slobodu i moguću kreativnost, a glazbeno opismenjavanje svodi se na najnižu razinu, na prepoznavanje grafičkih znakova, što ne bi trebalo predstavljati opterećenje za učenike. Što se tiče slušanja glazbe, učenici će upoznati umjetničku, narodnu, popularnu i jazz-glazbu. Otvoreni model omogućava postizanje ugodnog razrednog ozračja za što je bitna mogućnost da učenici slobodno

razgovaraju o odslušanoj glazbi. Stoga razgovor uz demonstraciju treba biti osnovna metoda nastave glazbe. Na nastavi se ne zadaju domaće zadaće jer se sve potrebno uči na samom satu glazbene kulture. Takvu nastavu učenici vole i ona ih ne opterećuje, već opušta. U središtu je učenikova aktivnost koju učitelj prati jer ona ovisi i o učeničkim glazbenim sposobnostima. Konačnu razinu koju želimo postići kod učenika ne možemo odrediti, sam rezultat ostvaren je već u činu aktivnog muziciranja i slušanja glazbe (Šulentić Begić i Begić, 2015).

3. UDŽBENIK U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Govoreći o udžbenicima i njihovoj svrsi i potrebi u nastavi glazbene kulture, prije svega analizu treba započeti konkretnim objašnjenjem udžbenika općenito. Što je udžbenik, kome je namijenjen i čemu služi? Prema Malić (1986, prema Šulentić Begić i Rado, 2013) udžbenik je temeljno nastavno sredstvo u obliku knjige, namijenjen višegodišnjoj uporabi i usklađen s *Udžbeničkim standardom* koji propisuje *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa*. Služi učenicima kao jedan od izvora znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom. Najjednostavnija definicija udžbenik definira kao knjigu u kojoj se znanstveni ili stručni sadržaji prerađuju na poseban način, prema određenim pedagoškim, psihološkim i didaktičko-metodičkim načelima. Prema Poljaku (1980, prema Šulentić Begić i Rado, 2013) udžbenik je osnovna školska knjiga pisana na osnovi propisanog nastavnog plana i programa koju učenici upotrebljavaju gotovo svakodnevno u svom školovanju. Udžbenik treba biti didaktički oblikovan zbog efikasnijeg, racionalnijeg, optimalnijeg i ekonomičnijeg obrazovanja, što ostala literatura i ne mora biti. Bognar i Matijević (2002, prema Šulentić Begić i Rado, 2013) navode da udžbenik svojom strukturom i sadržajem mora pratiti cjelokupan nastavni sadržaj predmeta i osnovne etape organizacije odgojno-obrazovnih aktivnosti. On sadrži različite sadržaje i sugestije koje učeniku omogućuje pripremanje za obradu neke teme te raznovrsne aktivnosti za ponavljanje, vježbanje, ali i provjeravanje, odnosno samoprovjeravanje.

Konkretno, za udžbenik glazbene kulture Fan (1990, prema Wang, 2010) navodi da treba pomoći učenicima u razumijevanju glazbe, omogućiti im korištenje udaraljki, poticati njihovu kreativnost i improvizaciju, pomoći im u upoznavanju nacionalne umjetničke baštine i kulture stranih zemalja te pobuditi osjećaj za umjetnost kako bi se formirali u cjelovitu ličnost. I Cheng (2003) ističe da vježbe za sviranje udaraljki pomažu u buđenju učeničkog interesa za nastavu glazbe, ali i potiču razvoj njihovih improvizacijskih vještina.

Objekti tvrdnje dovode u pitanje Rojko (2012) iznoseći pitanje mogu li se glazbeno opismenjavanje, pjevanje, sviranje, glazbeno stvaralaštvo, slušanje glazbe i usvajanje muzikoloških sadržaja „pokriti“ udžbenikom, a da se pritom ostvari njegova najvažnija funkcija - da ga učenici mogu samostalno upotrebljavati s obzirom da je glazbena nastava u velikoj mjeri proces stvaranja vještina i da učenike u tom procesu mora voditi učitelj.

Rojko (1990) smatra da za područje pjevanja nije moguće izraditi udžbenik. Razlog tome je što u svim dijelovima u kojima udžbenici donose prikaze odnosa među tonovima i različite vježbe za uvježbavanje novog tona, ritma i sl. oni su zapravo namijenjeni učiteljima i tako su zapravo priručnici, a ne udžbenici. Također, bitna odrednica udžbenika je mogućnost njegove samostalne uporabe, a za spomenute primjere vježbi učeniku je potrebna povratna informacija oko toga da li ju radi dobro ili ne. Iz tih razloga Rojko smatra da su udžbenici nepotrebni u glazbenoj nastavi i da bi takvu vrstu glazbenonastavnog sadržaja trebalo prezentirati grafoskopom, plakatima ili unaprijed pripremljenom školskom pločom. U odnosu na primjere kojima će se učitelj koristiti u procesu stjecanja vještine pjevanja i u odnosu na pjesme koje će pjevati, smatra da je udžbenik zapravo zbirka pjesama, tj. pjesmarica, podsjetnik za pjesme koje je učenik naučio uz pomoć učitelja i kao takav predstavlja nastavno sredstvo koje učenik ne treba nositi kući. Slušanje glazbe također smatra područjem koje nije moguće pokriti klasičnim udžbenikom već multimedijским-tekstom i glazbenom snimkom.

4. POUČAVANJE GLAZBE U OSNOVNOJ ŠKOLI

4.1. Područja glazbene nastave

Program nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole temelji se na četiri glazbena područja: pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i glazbena kreativnost.

4.1.1. Pjevanje

Pjevanje je najlakša i najprirodnija glazbena aktivnost, osnovni čovjekov izražaj. Pjevati se može bez poznavanja nota, bez glazbenog obrazovanja i bez suvremene tehnike i tehnologije. Upravo zato, u školi je pjevanje dugo bilo prisutno kao jedina ili kao najzastupljenija glazbeno-nastavna aktivnost (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2012).

Goebel (1978, prema Svalina, 2013) pjevanje smatra najpovoljnijim oblikom djelatnosti u glazbenoj nastavi jer se njime ostvaruje socijalizacija, razvija zajedništvo i međuljudski odnosi, popravlja pamćenje, koncentracija, poboljšava disanje i razvija glas. Također, vjeruje

da djeca imaju jaku i prirodnu želju za pjevanjem. Prema mišljenju Klausmeiera (1980, prema Svalina, 2013) pjevanje je nužno i za učenikovu emocionalnu ravnotežu.

Dva hrvatska glazbena pedagoga koji se posebno zalažu da pjevanje bude središnja aktivnost su Požgaj i Tomerlin. Za njih pjevanje ima veliku važnost u nastavi glazbe. Požgaj (1988, prema Svalina, 2013) je isticao da bi djeca trebala pjevati u školi svakog dana, a da bi ih učitelj trebao pratiti na klaviru ili bugariji. S druge strane Tomerlin (1971, prema Svalina, 2013) je posebno isticao važnost pjevanja pri svladavanju intonacije. Smatra da su pjesme najbolji put svladavanja intonacije jer se tonske predodžbe vežu emotivno uz pjesmu, ako je djeca vole. Prema Rojku (2012) jedini opravdani razlozi za pjevanje učenika u školi je usvajanje određenog broja pjesama, njegovanje glasa i prirodna težnja djece za pjevanjem.

4.1.1.1. Funkcionalno i umjetničko pjevanje

U školi je moguće njegovati umjetničko ili funkcionalno pjevanje. Funkcionalno pjevanje oslanja se na elemente poput radosti i opuštenosti te na čovjekovu prirodnu potrebu. Prema tome, smatra Rojko (2012), u školi nema potrebe njegovati takvo pjevanje. Prema njemu, pjevanje u školi kao ustanovi koja učenicima posreduje glazbenu kulturu trebalo bi biti umjetničko, tj. u funkciji visokih umjetničkih zahtjeva.

Radičević i Šulentić Begić (2010) slažu se da bi na nastavi glazbe trebalo težiti umjetničkom pjevanju, što je teško ostvarivo. No, zato bi trebalo nastojati da učenici lijepo pjevaju, da točno intoniraju i jasno artikuliraju. Prvi korak do postizanja točnog intoniranja je navikavanje učenika od samog početka na pravilno sjedenje i disanje. Nepravilnim sjedenjem, učenici vrše pritisak na dijafragmu i ne mogu pravilno disati što može rezultirati netočnom intonacijom.

Učitelj ima mogućnost odabira pjesmica iz nastavnog plana i programa koje će pjevati u razredu. Na taj način razvija glazbeni ukus svojih učenika. Stoga je važno da odabire i dječje popularne pjesme jer ih učenici vole pjevati. Učitelj će najbolje odabrati repertoar pjesama osluškivajući želje učenika (Radičević i Šulentić Begić, 2010).

4.1.1.2. Razvoj pjevačke vještine u razredu

Vidulin-Orbanić i Terzić (2012) slažu se da u razredu treba težiti lijepom pjevanju. Pod lijepim pjevanjem podrazumijevaju izražajno pjevanje, jasnu artikulaciju, razumijevanje teksta te ostvarenje adekvatne glazbene interpretacije. No, u razrednom muziciranju javljaju se brojne teškoće zbog različitih vokalnih sposobnosti učenika, zrelosti glasa, boje, opsega, ali

i zbog repertoara i sadržaja skladbi. Zbog melodijskog opsega kao i ritamskih struktura skladbe koje se izvode nisu primjerene svim učenicima. Izvježbavanje i postizanje pravilne intonacije važan su segment pjevanja. Pravilna, tj. čista intonacija rezultat je dugotrajnog i svjesnog rada učitelja i učenika i u razredu ju je teže postići jer učenici nisu prošli selekciju kakvu prolaze pri uključivanju u pjevački zbor. Tako osnovni motiv, pravilna intonacija, postaje upitan čimbenik provođenja aktivnosti pjevanja u razredu. Ako ga zanemarimo i ustrajemo u provođenju pjevanja u razredu, potrebno je razmisliti o najboljem načinu razvoja pjevačke vještine učenika.

Vidulin-Orbanić i Terzić (2012) ističu kako je učiteljeva osnovna zadaća odabrati skladbe primjerene učeniku te ih podučiti lijepom i izražajnom pjevanju pazeći na tehnička i umjetnička pravila pjevanja kao što su pravilno disanje i pravilna postava glasa, dikcija, pravilan i razumljiv izgovor teksta te točna intonacija. Zato svaki sat pjevanja treba biti dobro organiziran i raznovrstan te se osim pjevanja i demonstracije treba posvetiti i objašnjenjavanjima o pravilnom držanju tijela, disanju, rezonanci, gipkosti glasa i intonaciji. Na nastavi pjevanja trebale bi se provoditi raznovrsne vježbe opuštanja i istezanja te osvješćivanja cijelog tijela.

Ciljani rad s učenicima donijet će određene rezultate u interpretaciji glazbenog djela, no ostaje problem u intonaciji svakog učenika ponaosob. Zajedničko vokalno muziciranje neće biti kvalitetno upravo zato što razred nije sastavljen od učenika s isključivo pravilnom intonacijom. Ipak, učenici vole pjevati i učitelj tom aktivnošću zapravo njeguje dječji glas te utječe na kulturu vokalnog muziciranja učenika. Uz to, daroviti učenici će imati priliku razviti svoj pjevački potencijal (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2012).

4.1.1.3. Usvajanje pjesme po sluhu

Učenici pjevanjem obogaćuju svoje glazbeno iskustvo, razvijaju glazbeno pamćenje, osjećaj točne intonacije i ritma, njeguju glas i naviku lijepog pjevanja. Usvajanje pjesme po sluhu jedna je od glazbenih aktivnosti koje se izvode na satu glazbene kulture. U nižim razredima se pjesme uče po sluhu jer učenici ne znaju čitati note. Prema Rojku (2010, prema Milinović, 2015), obrada pjesme po sluhu odvija se po sljedećim fazama:

- upoznavanje pjesme – upoznavanje melodije; učitelj lijepo i izražajno pjeva cijelu pjesmu uz pratnju instrumenta ili se pjesma upoznaje pomoću snimke i to povremeno; treća opcija je samo sviranje na klaviru i ona se smatra najslabijom;

- analiza teksta – učitelj čita tekst, a djeca ponavljaju; treba izbjegavati čitanje u ritmu pjesme jer je cilj da svaki učenik pročita tekst kako bi ga jednostavno upoznao i znao

- učenje pjesme – pomoću instrumenta učitelj pjeva dio pjesme, smislenu cjelinu, nakon čega učenici taj dio ponavljaju za njim; ponavljanjem kraćih dijelova više puta učenici ih pamte i na kraju spajaju i pjevaju cijelu pjesmu; pjesma po sluhu se uči metodom imitacije;

- analiza pjesme – odnosi se na opseg melodije, melodijsko i ritamsko kretanje, te oblik pjesme i provodi se ovisno o dobi i glazbenim sposobnostima učenika;

- glazbena interpretacija – konačni ishod učenja pjesme po sluhu; cilj je izražajno i lijepo pjevanje, jasna dikcija, muzikalnost i dinamičke različitosti.

Prema Dobroti (2012) pjesme se u razrednoj nastavi uče *igrom jeke* ili *igrom lovca*. *Igra lovca* koristi se kod jednostavnijih i djeci već poznatih pjesama kada učitelj pjeva pjesmu nekoliko puta, a učenici se postupno uključuju i pjevaju s njim. S druge strane, *igra jeke* se primjenjuje kod zahtjevnijih i djeci nepoznatih pjesmica. Dobrota tako navodi sljedeće faze obrade pjesme po sluhu pomoću *igre jeke*:

1. Motivacija - može biti glazbena i neglazbena, ali je na svakom satu obvezna glazbena motivacija

2. Najava pjesme

3. Upjevavanje – prije svakog pjevanja potrebno se upjevati, tj. razgibati glasnice.

4. Demonstracija – pjesma se demonstrira sa svim strofama teksta, uz akordičku pratnju.

5. Tekstualna analiza – analizira se pjesma, tj. koliko ima strofa, koliko svaka strofa ima stihova te postoje li nepoznate riječi. Učenici (jedan ili više njih) čitaju tekst pjesme koji je napisan na plakatu tiskanim slovima. Tekst je podijeljen na slogove i naznačene su teške dobe kako bi učenicima olakšali izvođenje ritma i takta.

6. Melodijska obrada – na ploči se nalazi i plakat s melodijskim zapisom pjesme kako bi učenici upoznali notno pismo i uočili smjer kretanja melodije. Ona može biti zapisana srcima, cvjetovima i sl. umjesto klasičnih nota. Pjesma je podijeljena na logične melodijsko-ritamske i tekstualne cjeline koje učitelj pjeva, a učenici ponavljaju onoliko puta koliko je potrebno da ju izvedu intonacijski i ritmički točno. Zatim se usvajaju ostale strofe te se pjeva pjesma u cjelini.

7. Ritamska obrada – vezana je uz ritam i takt pjesme. Učitelj može učenicima objasniti ritam kao pljeskanje slogova. Učitelj započne s pljeskanjem ritma pjesme, a učenici mu se priključuju postupno (*igra lovca*). Učenici ritam mogu izvesti i u *glazbenom vlakiću*. Takt se objašnjava učenicima uspostavljanjem analogije s kucanjem sata ili stupanjem vojske i izvodi se tako da na tešku dobu pljesnemo, a na laku dobu izvedemo neki pokret kojim se proizvodi tiši zvuk. I takt se može izvoditi u glazbenom vlakiću, s tim da se formiraju dvije kolone učenika u kojoj jedna kolona izvodi ritam, a druga takt pjesme.

8. Izražajno dotjerivanje – Pjesma se izvodi različitim tempom i dinamikom, a učitelj pritome mora paziti da se glasno pjevanje ne pretvori u galamu.

Osim davanja intonacije prije svakog pjevanja, učenicima je potrebno dati i znak za početak pjevanja. To može biti *odbrojavanjem* kada učitelj izgovara nekoliko doba da bi odredio tempo ili *taktiranjem* kada se početak izvedbe signalizira pokretima ruku.

4.1.1.4. Pjesma

Govoreći o pjesmi, ispravnije je koristiti naziv popijevka. Razlog tome je što pjesma može značiti i poeziju. Ipak, uvriježeni naziv za popijevku (kraću vokalnu ili vokalno – instrumentalnu kompoziciju) je pjesma. Također, pod pojmom pjesma može se podrazumijevati i instrumentalna skladba koja je po svom glazbenom obliku npr. dvodjelna pjesma (Gospodnetić, 2015).

Prema Gospodnetić (2015) pjesma je najčešći sadržaj glazbenih aktivnosti te najčešći jezik glazbe koje djete koristi. Gospodnetić također navodi da razlikujemo pjesme za djecu od dječjih narodnih pjesama. Pjesme za djecu su stvorili odrasli da bi ih djeca slušala ili pjevala, a narodne su većinom stvorila nekad davno djeca. Obje vrste pjesama ravnopravno se pjevaju s djecom, ne ističući njihovu razliku, osim što možemo spomenuti ime skladatelja ako je on poznat. Velik broj umjetničkih pjesama izjednačio se s narodnima, dok se mnoge autorske pjesme pretvaraju u narodne. Primjer su mnoge božićne pjesme.

4.1.1.4.1. Narodna pjesma u nastavi glazbe

Narodna pjesma u nastavi Glazbene kulture ne može imati središnje mjesto jer je izgubila neke od svojih značajki. Prije svega etničku, socijalnu i funkcionalnu. Time je promijenjena i njezina uloga u životu suvremenog čovjeka (Rojko, prema Dobrota, 2012). To ne znači da ju u nastavi Glazbene kulture treba izbjegavati. Ona i dalje ima bitnu ulogu u nastavi glazbe.

Međutim, njezinoj obradi treba pristupiti na odgovarajući način. Kako bi pjevanje narodne pjesme imalo smisla, potrebna je prije svega odgovarajuća etnomuzikološka elaboracija pjesme. Ona uključuje informiranje učenika o kraju iz kojeg pjesma potječe, o narodnoj nošnji i instrumentima uz koje se izvodi (Rojko, prema Dobrota, 2012). Tada je moguće i ostvariti smislene, strukturne korelacije s ostalim predmetima kao što su Tjelesna i zdravstvena kultura, Likovna kultura ili Hrvatski jezik (Dobrota, 2012).

4.1.1.5. Dječji glas

Zvuk nastaje mehaničkim djelovanjem na izvor (predmet ili glazbalo), pri čemu se u zraku stvara određen broj valova, tj. titraja i tako putuju do organa za slušanje - uha. Ako je broj titraja u svakoj sekundi jednak, nastaje zvuk koji ima obilježja tona. Kod pjevanja, prirodni instrument stvaranja tona su glasnice, smještene u grkljanu. Glasnice su tetive koje se pomoću sustava mišića jedna drugoj primiču ili se odmiču. Zvuk proizvode tako što ih struja zraka pokrene prolaskom kroz grkljan. Da bi se to dogodilo, potrebno je udahnuti, a disanje je vrlo važno pri pjevanju. Važno je da inače relativno nesvjestan fiziološki proces pri pjevanju bude svjestan. Ispravan način disanja je onaj kojim se u pluća unosi dovoljna količina zraka (ne prevelika). Ošit ili dijafragma se tada spušta, trbuh iskače, a donja rebra šire u stranu. Suprotno se događa pri izdisaju. S obzirom da djeca često pjevaju kroz nos, potrebno je provoditi kratke vježbe udisaja i izdisaja koje traju otprilike 2 do 3 minute. Pri stvaranju glasa, za njegovo pojačavanje služe ždrijelo i usna šupljina (Njirić, 2001).

Što se tiče opsega dječjeg glasa, tj. raspona između najnižeg i najvišeg tona koji dijete može otpjevati, o njemu se može govoriti s obzirom na njegov prirodan razvoj i pedagoško djelovanje u tom smislu. Iako postoje osobne razlike, djeca bi općenito u nižim razredima osnovne škole trebala moći bez teškoća pjevati unutar prve oktave. Navedeni opseg može se proširivati u oba smjera, ali više u visinu nego dubinu. Govoreći o dosegnutom opsegu dječjeg glasa, treba imati na umu da svi tonovi neće biti jednake kakvoće. Djeca će više tonove pjevati s određenim naporom pa će se u odnosu na dublje tonove osjetiti razlika. Prevladavanje te razlike i prilagođavanje oblikovanju lijepo zvuććih tonova trebalo bi težiti osim kod profesionalnih izobražavanja i u radu s djecom, posebice onom koja sudjeluje u pjevačkom zboru i koja će tako biti uzor drugima u težnji za što višom razinom pjevanja (Njirić, 2001).

Kod pjevanja, najveću pozornost treba dati intonaciji. Njirić (2001) navodi da se upravo u tome najčešće griješi u nastavnoj praksi jer učitelji, prema svojim mogućnostima glasa,

učenicima daju preduboku intonaciju, ne koristeći glazbala. Takvo pjevanje šteti razvoju dječjeg glasa. Zato je potrebno strogo se držati intonacije koja je označena u notnim zapisima popijevki (Njirić, 2001).

4.1.2. Slušanje glazbe

Slušanje i upoznavanje glazbe jedno je od najmlađih područja koje se u nastavnim programima pojavljuje od 1950. godine. Tada u školama nije bilo uređaja za reproduciranje glazbe pa je više bilo preporuka nego zadano nastavno područje (Rojko, 2012). Tek pojavom uređaja za reprodukciju slušanje i upoznavanje glazbe uvelo se u škole kao još jedno nastavno područje. Theodor W. Adorno i Michael Alt bili su među prvima koji su se za to zalagali i koji su tražili da se učenicima u školi posreduje umjetnička glazba. S druge strane, pjevanje su dovodili u pitanje.

Campbell (2005) za slušanje glazbe govori kao o srcu i duši glazbenog obrazovanja te o analitičkom slušanju kojim se glazba bolje razumije i upoznaje. McAnally (2007, prema Svalina, 2013) naglašava važnost motiviranja učenika za slušanje skladbe te predlaže zadatke u kojima bi učenici tijekom slušanja trebali uočiti glazbene sastavnice (glazbala, teme, broj njihova javljanja i sl.) te odrediti oblik skladbe. Obje se autorice slažu da slušanje u nastavi glazbene kulture prije svega zahtijeva veliku angažiranost učitelja.

Prema Rojku (2012) slušanje glazbe treba biti središte glazbene nastave jer je poznavanje glazbe uvjet kulture civilizirana čovjeka.

„ Glazbenim analfabetom ne treba danas smatrati osobu koja ne poznaje note, ili ne zna svirati blokflautu, ili ne pjeva u zboru, već osobu koja ne poznaje glazbu. Samo se slušanjem, a ne vlastitim muziciranjem, može upoznati velika glazba, samo se slušanjem može razviti glazbeni ukus i kritičan odnos prema glazbi, osobito onoj koju posreduju masovni mediji. Samo se slušanjem, a ne vlastitim muziciranjem, može razvijati auditivna sposobnost, zapostavljena danas pretežitom orijentacijom na vizualno u „optičkom svijetu“ u kome živimo. Cilj slušanja jest upoznavanje glazbe i razvoj glazbenog ukusa, a sadržaj glazbeno umjetničko djelo“ (Rojko, 2012, str. 71).

Na primarnom stupnju odgoja i obrazovanja u nastavi glazbe kod slušanja nije potrebno ograničavati se samo na programne skladbe i skladbe namijenjene djeci, nego se mogu slušati i druga djela, ali treba paziti na trajanje tih djela zbog ograničene dječje pažnje. Za vođenje aktivnosti slušanja na primarnom stupnju moguće je osposobiti sve učitelje neovisno o

njihovoj glazbenoj sposobnosti jer se na tom stupnju ne traži strogi stručno-glazbeni pristup (Rojko, 2012).

4.1.2.1. Aktivno i pasivno slušanje

S obzirom na cilj, slušanje glazbe može biti umjetničko i didaktičko i time se ujedno određuje njegov sadržaj. S druge strane, s obzirom na slušateljevu aktivnost, u literaturi se navodi aktivno i pasivno slušanje. Prema Andreis (1967, prema Rojko 2012) aktivno slušanje traži da slušatelj bude u jednu ruku skladateljev suradnik, dok je pasivno slušanje slušanje glazbe kao kulise, bez svjesno upravljene pažnje.

Neki autori aktivno i pasivno slušanje nazivaju još i sluh i slušanje. Pasivno slušanje je sluh, a aktivno je slušanje. Sluh je sposobnost primanja auditivnih informacija putem ušiju, kože i kostiju, a slušanje je sposobnost filtriranja, selektivnog usrdotočenja i reakcije na zvuk. Slušanje je aktivno, a sluh pasivan što slijedi iz činjenice da često čujemo, ali ne slušamo (Campbell, 2005, str. 51 i 52, prema Gospodnetić, 2015). Eggebrecht (1979, prema Rojko 2012) za aktivno i pasivno slušanje koristi oznaku refleksivno i nerefleksivno slušanje, označujući nerefleksivno kao spontano, ali navodi da i takvo slušanje ima svoju vrijednost.

Osim o aktivnom i pasivnom slušanju, Andreis (1967, prema Rojko, 2012) govori i o pozitivnom i negativnom slušanju. Pri tom navodi da je za pozitivno slušanje potrebno ispuniti tri uvjeta: pristupačnost djela slušaču, adekvatna izvedba i adekvatan odnos slušača prema djelu.

4.1.2.2. Slušanje glazbe u nastavi Glazbene kulture

Slušanje glazbe ima značajnu ulogu u nastavi Glazbene kulture. Cilj glazbene nastave je estetsko odgajanje učenika i on se može najuspješnije ostvariti slušanjem vrijednih glazbenih ostvarenja. Slušanje glazbe je povezano s kulturno-estetskim načelom koje prožima nastavu Glazbene kulture (NPP, 2006). Cilj slušanja glazbe je upoznavanje umjetničkih i narodnih skladbi, a cilj se konkretizira zadacima: slušno percipiranje glazbenoizražajnih sastavnica skladbe (izvođačkog sastava, tempa, dinamike, ugođaja, glazbenog oblika i sl.), razvoj glazbenog pamćenja i sl. Prema Njiriću (2001) skladbe za slušanje u razrednoj nastavi dijele se u tri skupine:

1. vokalno-instrumentalne skladbe
2. instrumentalne skladbe

3. glazbene priče.

Ipak, glazbene priče nisu prikladne za slušanje na satu Glazbene kulture jer je glazba u njima kulisa i slušatelji su usredotočeni na priču. Iznimka su didaktičke priče, *Instrument čarobnjak* B. Sakača i *Peća i vuk* S. Prokofjeva u kojima učenici upoznaju glazbene instrumente (Dobrota, 2012).

Slušanje u nastavi glazbe mora biti aktivno. Kako je već rečeno, aktivno slušanje je slušanje sa zadatcima koji se odnose na glazbenoizražajne sastavnice i koji se zadavaju neposredno prije slušanja. Takvi zadatci služe učenicima kao pomoć pri snalaženju u glazbenom djelu, tj. kao uporište oko kojih usmjeravaju svoju pozornost i za njihovo rješavanje služe se samo sluhom, ne moraju imati nikakvo predznanje (Dobrota, 2012).

Prema Dobroti (2012) aktivnost slušanja u razredu provodi se po sljedećim fazama:

1. Motivacija: Postoji glazbena i neglazbena, kao i kod pjevanja.
2. Najava skladbe: Učenicima se ukratko prezentira skladba i skladatelj. Dovoljno je reći ime skladbe i skladatelja, odakle je skladatelj, kada je živio, pokazati njegovu sliku te ispričati kakvu zanimljivost o njegovom životu.
3. Prvo slušanje: Određuju se ugođaj i izvođači. Pritom se izvođači percipiraju gledanjem slike instrumenta ili, još bolje, pravog instrumenta, te se zatim sluša njegov zvuk. Oznake za ugođaj lijepe se na ploču u obliku „smajlića“, a potom i slike instrumenata.
4. Drugo slušanje: Određuje se tempo. Oznake mogu biti na primjer slike različitih životinja. Učenici određuju tempo tako što prvo slušaju skladbu kontrasnog tempa i prate ga rukama, a zatim slušaju glavnu skladbu čiji tempo također prate rukama.
5. Treće slušanje: Određivanje dinamike. Učenici promjenu dinamike prate pokretima tijela (čućanj za tihi, uspravan stav za umjereno glasnu i podignute ruke za glasnu dinamiku). Oznaka može biti primjerice zvona različite veličine.
6. Četvrto slušanje: Određivanje glazbenog oblika. Učenici prvo slušaju samo temu koju pokušavaju zapamtiti. Zatim se pušta cijela skladba, a učenici reagiraju na temu. Potom se zajednički dolazi do sheme skladbe i ponovo se sluša cijela skladba dok se rukama pokazuju njeni dijelovi.

7. Završni dio sata: Sat završava ispunjavanjem listića ili izražavanje doživljaja skladbe likovnim izrazom, plesom, i sl.

Prema Dobroti (2012) jedna od najvećih pogrešaka učitelja pri vođenju slušanja glazbe je inzistiranje na stvaranju izvanglazbenih asocijacija i tako zanemarujući ono najbitnije u glazbi – njezine glazbenoizražajne sastavnice. Pri slušanju glazbenog djela važno je ostvariti zadatke koji se odnose na njegove glazbeno – izražajne sastavnice: izvođače, tempo, dinamiku, oblik i ugođaj. Skladba se sluša po nekoliko puta, svaki put s novim zadatkom koje postavljamo učenicima. Do rješenja svih zadataka moraju doći sluhom, jer se tako izbjegava isprazno teoretiziranje koje za učenika nema nikakvo značenje.

5. ANALIZA SADRŽAJA POSTOJEĆIH UDŽBENIKA IZ GLAZBENE KULTURE U REPUBLICI HRVATSKOJ I NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA MINISTARSTVA NA PODRUČJU PJEVANJA I SLUŠANJA

5.1. Cilj i zadaće analize

Cilj rada je analizirati sadržaje iz područja pjevanja i slušanja aktualnih udžbenika za predmet Glazbena kultura u prva tri razreda osnovne škole, u odnosu na *Nastavni plan i program (2006)* propisan Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta.

Sukladno cilju analize, postavljeni su sljedeći zadatci:

1. Utvrditi broj predloženih pjesama i skladbi u svakom pojedinom razredu prema udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura, kao i broj predloženih pjesama i skladbi prema *Nastavnom planu i programu*;

2. Utvrditi koliki se postotak pjesama i skladbi iz predloženog popisa pjesama i skladbi *Nastavnog plana i programa* pojavljuje u udžbenicima pojedinih izdavačkih kuća u određenom razredu.

5.2. Postupak

Izvršena je analiza ukupno 9 udžbenika za predmet Glazbena kultura od prvog do trećeg razreda u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj. To su:

- Razigrani zvuci 1-3 (Školska knjiga)
- Moja glazba 1-3 (Alfa)
- Glazbeni krug 1-3 (Profil)⁴

Analizom se uspoređivala frekventnost dječjih pjesmica i skladbi za slušanje koje se nalaze u svakom udžbeniku, kao i postotak pjesama i skladbi koje su propisane *Nastavnim planom i programom*, a nalaze se u propisanim udžbenicima.

---

⁴ Sva tri kompleta udžbenika nalaze se u *Katalogu obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za šk. god. 2014./2015.*

5.3. Analiza udžbenika na području pjevanja iz predmeta Glazbena kultura

5.3.1. Broj predloženih pjesama po razredima u Nastavnom planu i programu za predmet Glazbena kultura

U tablici 2. prikazan je sadržaj područja pjevanje za prva tri razreda osnovne škole prema NPP (2006).

Tablica 2. Broj pjesama po razredima u NPP (MZOS, 2006)

Razred:	Nastavni plan i program:
1. razred	Ljiljana Goran: <i>Semafor</i>
	Vera Gerčik: <i>Kišica</i>
	Hristo Nedjalkov: <i>Jesen</i>
	Janez Bitenc: Mlinar Mišo
	Vladimir Tomerlin: Združena slova
	Zlatko Špoljar: Veseljak
	Dragutin Basrak: Padaj, padaj snježiću
	Janez Bitenc: Tika-taka
	Primož Ramovš: Dijete pjeva
	Stjepan Mikac: Prvoškolci
	Makso Pirnik: Zvončić u proljeće
	Milan Majer: Ale, bale, biri
	Josip Kaplan: Čestitka majčici
	Josip Kaplan: Zeko pleše
	Iš, iš, iš, ja sam mali miš
	En ten tini
	Teče, teče, bistra voda
	Moj dom
	Dječja poskočica
	Sveti Niko svijetom šeta
	Spavaj mali Božiću
	Djeca i maca
	Kad si sretan
	Mi smo djeca vesela

	Pliva riba
	Kako se što radi
N pjesama: 26	
2. razred	V. Stojanov: Jesenska pjesma
	Zlatko Špoljar: Proljetna pjesma
	Mario Bogliuni: Snjegović
	Lazarova-Ruml-Jerabkova: Ruke
	Zlatko Grgošević: Cin, cin, cin
	Zlatko Grgošević: Sveti Juraj
	Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile
	Vladimir Tomerlin: Brzjav
	Jakov Gotovac: Dom
	Josip Kaplan: Pred majčinom slikom
	Marija Matanović: Molba gljive muhare
	Stjepan Mikac: Sve bih dao kad bih znao
	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti
	Josip Lulić: Moj djed
	Josip Lulić: Ukolu je sestra
	Maria Cukierowna: Tramvaj - auto - vlak
	Emil Cossetto: Doš'o, doš'o, Juro je
	Pljesnimo svi zajedno
	Plava riba
	Blistaj, blistaj, zvijezdo mala
	Pjevala je ptica kos
	Junak Janko
	Proljetna pjesma
	Ja posijah lan
	Jedna vrana gakala
	Radujte se narodi
	Miš mi je polje popasel
	Muzikaš
	Mali ples
N pjesama: 29	

3. razred	Antun Mihanović-Josip Runjanin: Lijepa naša domovino
	Arsen Dedić: Sretna Nova godina
	Branko Starc: Zvončići-ći
	Nikša Njirić: Godišnja doba
	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje
	Lovro Županović: Zapjevajmo složno svi
	Branimir Mihaljević: Zeko i potočić
	Marija Matanović: Proljeće u srcu
	M. Brajša Rašan: Moja majka
	Ljudevit Gaj: Oj, Hrvatska, oj
	Andre-Ernest-Modeste Gretry: Magarac i kukavica
	Xxxx: Bumbari i pčele
	Vatroslav Kolander: Jesenska
	Nesla dekla v melin
	Pjesma u kolu
	Kriči, kriči, tiček
	Pleši, pleši, poskoči
	Prijateljstvo pravo
	Mali ples
	U to vrijeme godišta
	U kolu
	Na kamen sjela Ljubica
	Sunce sije, kiša će
	Cin can cvrgudan
	Jednu sem ružu mel
	Ftiček veli
	Proljetno kolo
	Sadila sam bosiljak
	Kiša pada
	Raca plava po Dravi
	Ode zima
N pjesama: 31	
Ukupan N pjesmica u prva tri razreda OŠ: 86	

Iz navedenih podataka, u tablici 2. može se vidjeti da je broj predloženih pjesama u *Nastavnom planu i programu (2006)* približno jednak za sva tri razreda. Očekivano, najmanje pjesmama predloženo je za prvi razred (26), a najviše za treći razred (31). Za drugi razred, u *Nastavnom planu i programu (2006)* predloženo je 29 pjesmica. Od toga, od 26 predloženih pjesama u prvom razredu, 12 ih je narodnih. U drugom razredu predloženo ih je također 12, dok je u trećem predloženo 18. Sveukupno, to je 86 pjesmica predloženo *Nastavnim planom i programom (2006)* za prva tri razreda osnovne škole.

5.3.2. Popis pjesama koje se iz predloženog popisa u Nastavnom planu i programu nalaze u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura

Tablica 3. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Razigrani zvuci (ŠK⁵, 2014)

Razred:	NPP:	RAZIGRANI ZVUCI:
1. razred	Ljiljana Goran: Semafor	Ljiljana Goran: Semafor
	Vera Gerčik: Kišica	Vera Gerčik: Kišica
	Hristo Nedjalkov: Jesen	Hristo Nedjalkov: Jesen
	Janez Bitenc: Mlinar Mišo	Janez Bitenc: Mlin
	Vladimir Tomerlin: Združena slova	Vladimir Tomerlin: Združena slova
	Zlatko Špoljar: Veseljak	Zlatko Špoljar: Veseljak
	Dragutin Basrak: Padaj, padaj snježiću	Dragutin Basrak: Padaj, padaj snježiću
	Janez Bitenc: Tika-taka	Janez Bitenc: Tika-taka
	Primož Ramovš: Dijete pjeva	Robert Boldižar – Tea Odošić: Škola
	Stjepan Mikac: Prvoškolci	Životinjski glasovi (Švedska)
	Makso Pirnik: Zvončić u proljeće	Makso Pirnik: Zvončić u proljeće
	Milan Majer: Ale, bale, biri	Svatko ima dom (tradicijska)
	Josip Kaplan: Čestitka majčici	Ćuk sedi (Međimurje)
	Josip Kaplan: Zeko pleše	Josip Kaplan: Zeko pleše
	Iš, iš, iš, ja sam mali miš	Rođendanska pjesma (nepoznati skladatelj)
	En ten tini	Raj se otvorio (tradicijska)
	Teče, teče, bistra voda	Teče, teče, bistra voda (Posavina)
	Moj dom	U ponoći zvonice malo (tradicijska)

⁵ Školska knjiga

	Dječja poskočica	Dječja poskočica (Istra)
	Sveti Niko svijetom šeta	Peter Stupel: Novogodišnja
	Spavaj mali Božiću	Hristo Nedjalkov: Pahuljice
	Djeca i maca	Roman Kuhar: Abeceda
	Kad si sretan	Kad si sretan (Švedska)
	Mi smo djeca vesela	Marija Matanović: Fašnički ples
	Pliva riba	Jean-Baptiste Lully: Dok mjesec sja
	Kako se što radi	Zlatko Dvoržak – Ratko Zvrko: Dani u tjednu
		Štefica Đuričić: Što je to kiša?
		Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile
		Vladimir Tomerlin: Žabe
		Nikica Calogjera – Mladen Kušec: Boje
		Josip Kaplan: Naše kolo veselo
		Ivica Stamać – Ratko Zvrko: Majka
		Marija Matanović – Radovan Mikić: Čudo
		Pjevala je ptica kos (tradicijska)
		Išli smo u školicu (Dalmacija)
		U livadi, pod jasenom (Slavonija)
2. razred	V. Stojanov: Jesenska pjesma	V. Stojanov: Jesenska pjesma
	Zlatko Špoljar: Proljetna pjesma	Marija Matanović: Limači
	Mario Bogliuni: Snjegović	Marija Matanović: Plava uspavanka
	Lazarova-Ruml-Jerabkova: Ruke	Pljesnimo rukama (Engleska)
	Zlatko Grgošević: Cin, cin, cin	Miroslav Martinjak: Niko bijeli dare dijeli
	Zlatko Grgošević: Sveti Juraj	Bratec Martin (Francuska)
	Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile	Nikica Calogjera – Mladen Kušec: Riječi
	Vladimir Tomerlin: Brzjav	Alfi Kabiljo – Stanislav Femenić: Listopad u gradu
	Jakov Gotovac: Dom	Jakov Gotovac: Dom
	Josip Kaplan: Pred majčinom slikom	Josip Kaplan: Pred majčinom slikom

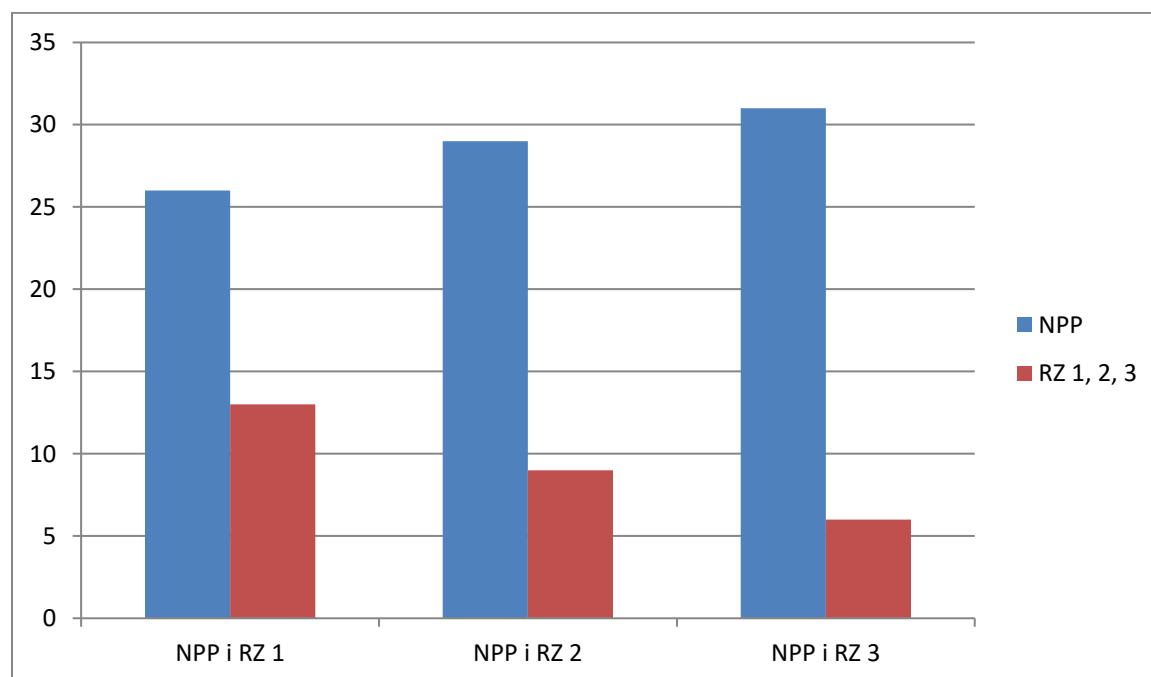
Marija Matanović: Molba gljive muhare	Marija Matanović: Molba gljive muhare
Stjepan Mikac: Sve bih dao kad bih znao	Stjepan Mikac: Sve bih dao
Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti
Josip Lulić: Moj djed	Nebo, daj oku (tradicijska)
Josip Lulić: Ukolu je sestrice	Okitimo grančice (Wales)
Maria Cukierowna: Tramvaj – auto – vlak	Marija Matanović: Ide zima
Emil Cossetto: Doš'o, doš'o, Juro je	Branko Mihaljević: Zeko i potočić
Pljesnimo svi zajedno	Jimmy Kennedy: Hoki - Poki
Plava riba	Arsen Dedić – Zvonimir Balog: Bubamarac
Blistaj, blistaj, zvijezdo mala	Blistaj, blistaj, zvijezdo mala (Francuska)
Pjevala je ptica kos	Zvonko Špišić – Stjepan Jakševac: Ha, ha, ha, ho, ho, ho
Junak Janko	Šušti, šušti bambusov list (Japan)
Proljetna pjesma	Bingo (SAD)
Ja posijah lan	Alfi Kabiljo – Zlata Kolarić Kišur: Zekini jadi
Jedna vrana gakala	Marija Matanović: Vučja želja
Radujte se narodi	Heda Piliš – Stjepan Jakševac: Veseli vokali
Miš mi je polje popasel	Miš mi je polje popasel (Hrvatsko zagorje)
Muzikaš	Veselje ptica (Njemačka)
Mali ples	Mali ples (tradicijska)
	Katarina zlata hći (Istra)
	Oj, oj, sokoliću moj (Dalmacija)
	Pjevaj mi, pjevaj, sokole (Lika)
	Ja imado (Slavonija)
	Savila se bijela loza vinova (Posavina)

		Gle, stiže svibanj (Nizozemska)
3. razred	Antun Mihanović-Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Josip Runjanin – Antun Mihanović: Lijepa naša domovino
	Arsen Dedić: Sretna Nova godina	Alfi Kabiljo – Ratko Zvrko: Smijeh nije grijeh
	Branko Starc: Zvončići-ći	Nikola Hercigonja: Šaputanje
	Nikša Njirić: Godišnja doba	Jutro na farmi (SAD)
	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje
	Lovro Županović: Zapjevajmo složno svi	Franjo Pokorni – Antun Nemčić: Domovini
	Branimir Mihaljević: Zeko i potočić	Ivica Šimić – Anto Gardaš: Žuta pjesma
	Marija Matanović: Proljeće u srcu	Marija Matanović: Proljeće u srcu
	M. Brajša Rašan: Moja majka	Tri listića (Španjolska)
	Ljudevit Gaj: Oj, Hrvatska, oj	Marija Matanović – Grigor Vitez: Lovcu
	Andre-Ernest-Modeste Gretry: Magarac i kukavica	André Ernest Modeste Grretry: Magarac i kukavica
	Xxxx: Bumbari i pčele	Arsen Dedić – Drago Britvić: Himna zadrugara
	Vatroslav Kolander: Jesenska	Visom leteć' (tradicijska)
	Nesla dekla v melin	Oj, pastiri, čudo novo (tradicijska)
	Pjesma u kolu	Katherine Kennicott Davis: Mali bubnjar
	Kriči, kriči, tiček	Marija Matanović – Ivan Goran Kovačić: Pada snijeg
	Pleši, pleši, poskoči	Mario Bogliuni – Stjepan Jakševac: Ima jedan razred
	Prijateljstvo pravo	Pjesma orkestra (Austrija)
	Mali ples	Maja Rogić: Danas je fašnik
	U to vrijeme godišta	Sanja Dobrijević: Baš me veseli
	U kolu	Kad bi svi ljudi na svijetu (tradicijska – Arsen Dedić)
	Na kamen sjela Ljubica	Ivica Stamać: Maestral
	Sunce sije, kiša će	Jean Claude Gillier: Pjesma mlinskoga kola

Cin can cvrgudan	Johann Sebastian Bach: Ah, što volim
Jednu sem ružu mel	Proljeće u šumi (Finska)
Ftiček veli	Wofgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem
Proljetno kolo	Kočija (Indonezija)
Sadila sam bosiljak	Narcis Grabar – Tihomir Rožmanić: Juri, juri vlak
Kiša pada	Narcis Grabar – Grigor Vitez: Dohvati mi, tata, mjesec
Raca plava po Dravi	Raca plava po Dravi (Međimurje)
Ode zima	Ode zima (Švicarska)
	Evo san ti doša (Dalmacija)
	Nanaj, nanaj, lipi sin (Istra)
	Kalendara (Slavonija)
	Ja posijah repu (Posavina)
	Sanak snilo (Lika)

Grafikonom 1. prikazani su podatci vidljivi iz tablice 3.

Grafikon 1. Broj pjesama iz udžbenika RZ (ŠK, 2014) i NPP (2006) po razredima

Tablica 3. i grafikon 1. prikazuju popis pjesama predloženih NPP (2006) za prva tri razreda osnovne škole kao i popis pjesmica koje sadrže udžbenici *Razigrani zvuci 1, 2 i 3* (2014) nakladnika ŠK. Iz popisa se može vidjeti kako se u prvom razredu preklapa 13 pjesmica (50%) iz udžbenika *Razigrani zvuci 1* s NPP (2006). U drugom razredu taj broj je manji, preklapa se 9 pjesmica (31%), dok je u trećem broj najmanji, ukupno je 6 istih pjesmica (19, 4%) koje se pojavljuju i u udžbeniku ŠK i u NPP (2006).

Tablica 4. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Moja glazba (ALFA, 2014)

Razred:	NPP:	MOJA GLAZBA:
1. razred	Ljiljana Goran: Semafor	Lj. Goran: Semafor
	Vera Gerčik: Kišica	V. Gerčik: Kišica
	Hristo Nedjalkov: Jesen	H. Nedjalkov: Jesen
	Janez Bitenc: Mlinar Mišo	J. Bitenc: Mlin
	Vladimir Tomerlin: Združena slova	V. Tomerlin: Združena slova
	Zlatko Špoljar: Veseljak	Z. Špoljar: Veseljak
	Dragutin Basrak: Padaj, padaj snježiću	D. Basrak: Padaj, padaj snježiću
	Janez Bitenc: Tika-taka	J. Bitenc: Tika-taka
	Primož Ramovš: Dijete pjeva	P. Ramovš: Dijete pjeva
	Stjepan Mikac: Prvoškolci	S. Mikac: Prvoškolci
	Makso Pirnik: Zvončić u proljeće	M. Pirnik: Zvončić u proljeće
	Milan Majer: Ale, bale, biri	M. Majer: Ale, bale, biri
	Josip Kaplan: Čestitka majčici	J. Kaplan: Čestitka majčici
	Josip Kaplan: Zeko pleše	J. Kaplan: Zeko pleše
	Iš, iš, iš, ja sam mali miš	Iš, iš, iš, ja sam mali miš (narodna pjesma)
	En ten tini	En ten tini (narodna pjesma)
	Teče, teče, bistra voda	Teče, teče bistra voda (narodna pjesma)
	Moj dom	Dom (narodna pjesma)
	Dječja poskočica	Dječja poskočica (Hrvatska, Istra)
	Sveti Niko svijetom šeta	Muzikaš (narodna pjesma)
	Spavaj mali Božiću	Spavaj, mali Božiću (narodna pjesma)
	Djeca i maca	Djeca i maca (narodna pjesma)
	Kad si sretan	Kad si sretan (švedska narodna pjesma)

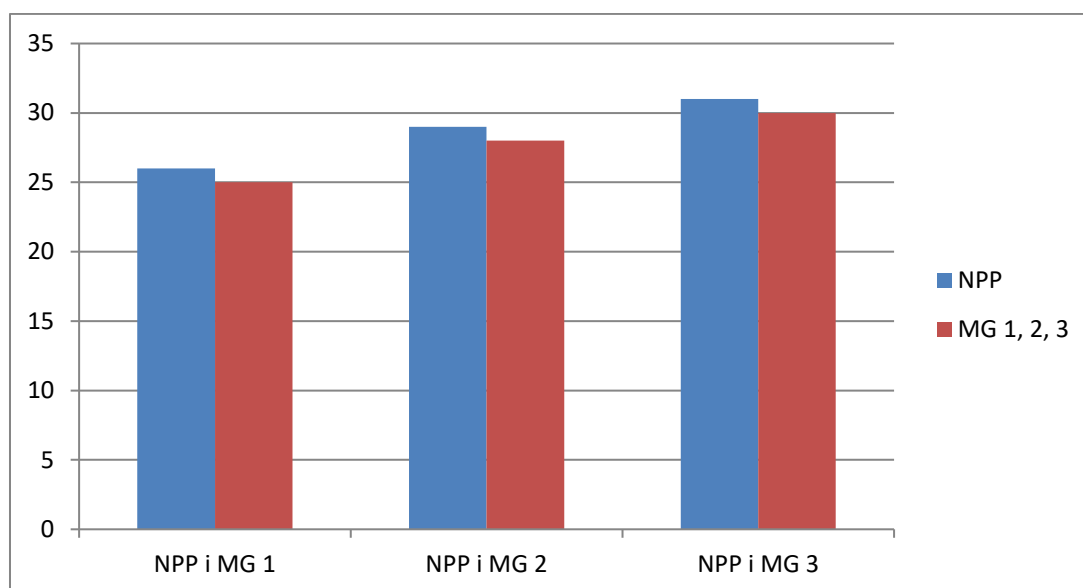
2. razred	Mi smo djeca vesela	Mi smo djeca vesela (narodna pjesma)
	Pliva riba	Pliva riba (slovačka narodna pjesma)
	Kako se što radi	Kako se što radi (narodna pjesma)
		Jeste l' ikad čuli to? (narodna pjesma)
		J. B. Lully: Dok Mjesec sja
		N. Kalogjera: Serbus Zagreb
		U Zagrebu je kućica (narodna pjesma)
		s L. Kozinović – M. Presler: Sveti Niko
	V. Stojanov: Jesenska pjesma	V. Stojanov: Jesenska pjesma
	Zlatko Špoljar: Proljetna pjesma	P. Bergamo: Avanture maloga Juju
	Mario Bogliuni: Snjegović	M. Bogliuni: Snjegović
	Lazarova-Ruml-Jerabkova: Ruke	J. Jerabkova, J. Ruml, L. Lazarova: Ruke
	Zlatko Grgošević: Cin, cin, cin	Z. Grgošević: Cin, cin, cin
	Zlatko Grgošević: Sveti Juraj	Z. Grgošević: Sveti Juraj
	Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile	V. Tomerlin: Izgubljeno pile
	Vladimir Tomerlin: Brzjav	V. Tomerlin: Brzjav
	Jakov Gotovac: Dom	J. Gotovac: Dom
	Josip Kaplan: Pred majčinom slikom	J. Kaplan: Pred majčinom slikom
	Marija Matanović: Molba gljive muhare	M. Matanović: Molba gljive muhare
	Stjepan Mikac: Sve bih dao kad bih znao	S. Mikac: Sve bih dao kad bih znao
	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti	G. B. Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti
	Josip Lulić: Moj djed	J. Lulić: Moj djed
	Josip Lulić: U kolu je sestra	J. Lulić: U kolu je sestra
	Maria Cukierówna: Tramvaj - auto - vlak	M. Cukierówna: Tramvaj – auto – vlak Mali ples (narodna pjesma)
	Emil Cossetto: Doš'o, doš'o, Juro je	E. Cossetto: Došo, došo Jure je
	Pljesnimo svi zajedno	Pljesnimo svi zajedno (narodna pjesma)
	Pliva riba	Pliva riba (narodna pjesma)
	Blistaj, blistaj, zvijezdo mala	Blistaj, blistaj, zvijezdo mala (narodna pjesma)

	Pjevala je ptica kos	Pjevala je ptica kos (narodna pjesma)
	Junak Janko	Junak Janko (narodna pjesma)
	Proljetna pjesma	Proljetna pjesma (narodna pjesma)
	Ja posijah lan	Ja posijah lan (narodna pjesma)
	Jedna vrana gakala	Jedna vrana gakala (narodna)
	Radujte se narodi	Radujte se narodi (hrvatska tradicionalna pjesma)
	Miš mi je polje popasel	Miš mi je polje popasel (narodna pjesma)
	Muzikaš	Muzikaš (narodna pjesma)
	Mali ples	Mali ples (narodna pjesma)
		J. Lulić: Zima
3. razred		Čvorak (narodna pjesma)
	Antun Mihanović-Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Antun Mihanović-Josip Runjanin: Lijepa naša domovino
	Arsen Dedić: Sretna Nova godina	A. Dedić: Sretna Nova godina
	Branko Starc: Zvončići-ći	B. Starc: Zvončići
	Nikša Njirić: Godišnja doba	N. Njirić-L. Luketa: Godišnja doba
	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje
	Lovro Županović. Zapjevajmo složno svi	Lovro Županović: Zapjevajmo složno svi
	Branimir Mihaljević: Zeko i potočić	B. Mihaljević: Zeko i potočić
	Marija Matanović: Proljeće u srcu	Marija Matanović: Proljeće u srcu
	M. Brajša Rašan: Moja majka	M. Brajša-Rašan: Moja majka
	Ljudevit Gaj: Oj, Hrvatska, oj	Lj. Gaj: Oj, Hrvatska, oj
	Andre-Ernest-Modeste Gretry: Magarac i kukavica	A. E. M. Grétry: Magarac i kukavica
	Xxxx: Bumbari i pčele	Bumbari i pčele (nepoznati skladatelj)
	Vatroslav Kolander: Jesenska	Vatroslav Kolander: Jesenska
	Nesla dekla v melin	Nesla dekla v melin (Hrvatsko zagorje)
	Pjesma u kolu	Pjesma u kolu (nepoznati skladatelj)
	Kriči, kriči, tiček	Kriči, kriči, tiček (Zagrebačko prigorje)
	Pleši, pleši, poskoči	Pleši, pleši (Slovačka narodna pjesma)

Prijateljstvo pravo	Prijateljstvo pravo (Njemačka narodna pjesma)
Mali ples	Mali ples (nepoznati skladatelj)
U to vrijeme godišta	U to vrijeme godišta (Hrvatska narodna pjesma)
U kolu	Lepi ti je Zagreb grad (usmeno prenošenje)
Na kamen sjela Ljubica	Na kamen sjela Ljubica (Nepoznati skladatelj)
Sunce sije, kiša će	Sunce sija, kiša će (narodna pjesma)
Cin can cvrgudan	Cin, can cvrgudan (Međimurje/Dekanovec)
Jednu sem ružu mel	Jednu sem ružu mel (Hrvatsko zagorje)
Ftiček veli	Ftiček veli (Međimurje)
Proljetno kolo	Proljetno kolo (nepoznati skladatelj)
Sadila sam bosiljak	Sadila sam bosiljak (Gradišće)
Kiša pada	Kiša pada (Međimurje)
Raca plava po Dravi	Raca plava po Dravi (Međimurje)
Ode zima	Ode zima (Švicarska narodna pjesma)

Grafikonom 2. Prikazani su podatci vidljivi iz tablice 4.

Grafikon 2. Broj pjesama iz udžbenika MG (ALFA, 2014) i NPP (2006) po razredima

U tablici 4. i grafikonu 2. naveden je popis i broj pjesama predložen NPP (2006) za prva tri razreda osnovne škole te popis i broj pjesmica koje se nalaze u udžbenicima Moja glazba 1, 2 i 3 izdavačke kuće ALFA. Uspoređujući popise i brojeve daje se zaključiti da se od predloženih 26 pjesmica NPP (2006) u prvom razredu pojavljuje 25 istih pjesmica (96 %) i u udžbeniku Moja glazba 1. U drugom razredu od predloženih 29 pjesmica NPP (2006) u udžbeniku Moja glazba 2 nalazi se 28 istih (96, 5%), a u trećem razredu nalazi se 30 istih pjesmica (96, 8%) u NPP (2006) i udžbeniku Moja glazba 3.

Tablica 5. Popis pjesama iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Glazbeni krug (PROFIL, 2014)

Razred:	NPP:	GLAZBENI KRUG:
1. razred	Ljiljana Goran: Semafor	Ljiljana Goran: Semafor
	Vera Gerčik: Kišica	T. O'Brien: Fidl – didl – di
	Hristo Nedjalkov: Jesen	Nikola Hercigonja: Šaputanja
	Janez Bitenc: Mlinar Mišo	Janez Bitenc: Mlinar Mišo
	Vladimir Tomerlin: Združena slova	Vladimir Tomerlin: Združena slova
	Zlatko Špoljar: Veseljak	Z. Špoljar: Veseljak
	Dragutin Basrak: Padaj, padaj snježiću	Dragutin Basrak: Padaj, padaj, snježiću
	Janez Bitenc: Tika-taka	S. P. Korunović: Na kiši
	Primož Ramovš: Dijete pjeva	Primož Ramovš: Dijete pjeva
	Stjepan Mikac: Prvoškolci	Đ. Pavlović: Veselo, veselo

	Makso Pirnik: Zvončić u proljeće	Pilići (Međimurje)
	Milan Majer: Ale, bale, biri	Milan Majer: Ale, bale, biri
	Josip Kaplan: Čestitka majčici	Josip Kaplan: Čestitka majčici
	Josip Kaplan: Zeko pleše	Petr Stupel: Novogodišnja pjesma
	Iš, iš, iš, ja sam mali miš	Jeste l' ikad čuli to? (Slavonija)
	En ten tini	Zeko moj (nepoznati autor)
	Teče, teče, bistra voda	Lj. Đekić: Maskenbal
	Moj dom	I okolo salata (Dalmacija)
	Dječja poskočica	Zvonko Špišić: Zbrajanje
	Sveti Niko svijetom šeta	S Lujza Kozinović: Sveti Niko sv'jetom šeta
	Spavaj mali Božiću	Spavaj, mali Božiću (Hrvatska)
	Djeca i maca	Djeca i maca (Hrvatska)
	Kad si sretan	Kad si sretan (Švedska)
	Mi smo djeca vesela	Mi smo djeca vesela (Hrvatska)
	Pliva riba	Anthony Marks: Rap o crvenkapici
	Kako se što radi	Marija Matanović: Vučja želja
		Mala violina (nepoznati autor)
		Kočija (Indonezija)
		Zavičaju moj (Italija)
		Petar Stupel: Jesen je stigla
		Pod kamenom rak stanuje (nepoznat autor)
	V. Stojanov: Jesenska pjesma	V. Stojanov: Jesenska pjesma
	Zlatko Špoljar: Proljetna pjesma	Jimmy Kennedy: Hoki poki
	Mario Bogliuni: Snjegović	M. Bogliuni: Snjegović
	Lazarova-Ruml-Jerabkova: Ruke	Karneval (Katalonija)
	Zlatko Grgošević: Cin, cin, cin	Išli smo u školicu (Dalmacija)
	Zlatko Grgošević: Sveti Juraj	Alfi Kabiljo: Listopad u gradu
	Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile	Vladimir Tomerlin: Izgubljeno pile
	Vladimir Tomerlin: Brzjav	Rođendanska pjesma (nepoznati skladatelj)
	Jakov Gotovac: Dom	Jakov Gotovac: Moj dom

2. razred	Josip Kaplan: Pred majčinom slikom	Zlatko Špoljar: Ura
	Marija Matanović: Molba gljive muhare	Bratec Martin (Francuska)
	Stjepan Mikac: Sve bih dao kad bih znao	Hickory Dickory Doc (Američka tradicijska)
	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti	Sunce zađe (tradicijska)
	Josip Lulić: Moj djed	Hop-cup na kalup (Dalmacija)
	Josip Lulić: Ukolu je sestrice	Djetešce nam se rodilo (Hrvatska)
	Maria Cukierówna: Tramvaj - auto - vlak	M. Cukierówna: Tramvaj-auto-vlak
	Emil Cossetto: Doš'o, doš'o, Juro je	Emil Cossetto: Došo, došo, Jure je
	Pljesnimo svi zajedno	Savila se b'jela loza vinova (Središnja Hrvatska)
	Plava riba	Kolo (tradicijska)
	Blistaj, blistaj, zvijezdo mala	Dječja poskočica (Istra)
	Pjevala je ptica kos	Pjevala je ptica kos (tradicijska)
	Junak Janko	Cinguli, rajnguli (Međimurje)
	Proljetna pjesma	Proljetna pjesma (Hrvatsko zagorje)
	Ja posijah lan	Dođi u goste (Slovačka)
	Jedna vrana gakala	Mlinček (Hrvatsko zagorje)
	Mali ples	Darove nam, Niko, daj (Hrvatska)
	Radujte se narodi	Pekar (nepoznati skladatelj)
	Miš mi je polje popasel	Kukavica (Austrija)
	Muzikaš	H. Nedjalkov: Pahuljice
		Dobra Vam večer, japica (Hrvatsko zagorje)
		Pismo majci (nepoznat skladatelj)
		Ana Janković: Dobro jutro, dobar dan
		Ivica Stamać: Maestral
	Antun Mihanović-Josip Runjanin:	Antun Mihanović-Josip Runjanin: Lijepa

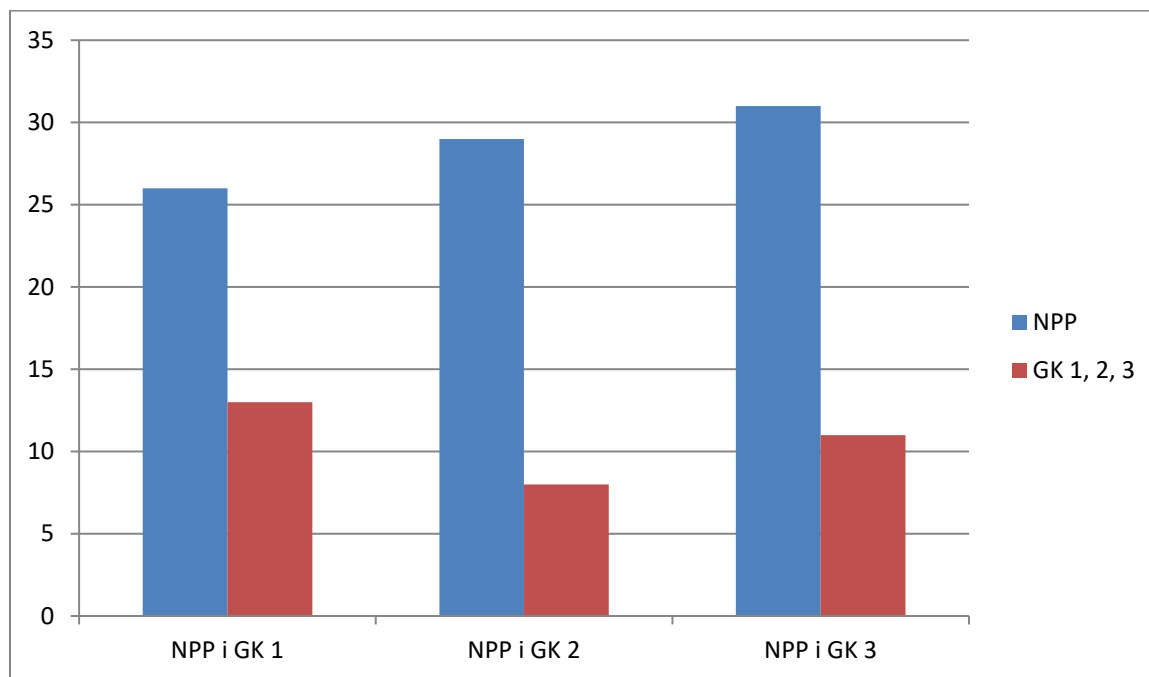
3. razred	Lijepa naša domovino	naša domovino
	Arsen Dedić: Sretna Nova godina	Arsen Dedić: Sretna nova godina
	Branko Starc: Zvončići-ći	Katarina, zlata kći (Istra)
	Nikša Njirić: Godišnja doba	Kalendara (Slavonija)
	Rajko Ećimović: Saonice male Sanje	J. Kaplan: Saonice male Sanje
	Lovro Županović: Zapjevajmo složno svi	Bella bimba (Italija)
	Branimir Mihaljević: Zeko i potočić	C. During: Jesensko lišće
	Marija Matanović: Proljeće u srcu	Fum, fum, fum (Španjolska)
	M. Brajša Rašan: Moja majka	M. Brajša-Rašan: Moja majka
	Ljudevit Gaj: Oj, Hrvatska, oj	Arsen Dedić: Himna zadrugara
	Andre-Ernest-Modeste Gretry: Magarac i kukavica	A. E. M. Grétry: Magarac i kukavica
	Xxxx: Bumbari i pčele	Ana Janković: Pjesma strojeva
	Vatroslav Kolander: Jesenska	Čirići dajčido (nepoznati autor)
	Nesla dekla v melin	Nesla dekla v melin (Hrvatsko zagorje)
	Pjesma u kolu	Školsko zvono (nepoznati autor)
	Kriči, kriči, tiček	Kriči, kriči tiček (Prigorje)
	Pleši, pleši, poskoči	J. Lulić: Zima
	Prijateljstvo pravo	Salibonani (Zimbabwe)
	Mali ples	M. Rogić: Danas je fašnik
	U to vrijeme godišta	Žabe (Engleska)
	U kolu	Arsen Dedić: Dobro jutro
	Na kamen sjela Ljubica	Na kamik sela Anica (Hrvatsko primorje)
	Sunce sije, kiša će	V. Đorđević: U proljeće
	Cin can cvrgudan	M. Matanović: Uspinjača
	Jednu sem ružu mel	Tekla voda Karašica (Slavonija)
	Ftiček veli	Ftiček veli (Međimurje)
	Proljetno kolo	I. Šimić: Žuta pjesma
	Sadila sam bosiljak	Ana Janković: Mali orkestar
	Kiša pada	Dil, dil, duda (Međimurje)
	Raca plava po Dravi	Raca plava po Dravi (Međimurje)
	Ode zima	Ode zima (Švicarska)

	Diridonda (Dalmacija)
--	-----------------------

Grafikonom 3. Prikazani su podatci vidljivi iz tablice 5.

Grafikon 3. Broj pjesama iz udžbenika GK (Profil, 2014) i NPP (2006) po razredima

Iz tablice 7. i grafikona 3. vidljivo je da se prema popisu pjesmica predloženih NPP (2006) za prva tri razreda osnovne škole i prema popisu pjesmica koje se nalaze u udžbeniku *Glazbeni krug 1, 2 i 3* izdavačke kuće PROFIL u prvom razredu na oba popisa nalazi 13 pjesmica (50%). U drugom razredu preklapa se 8 pjesmica (27, 6%), a u trećem razredu istih je 11 pjesmica (29%).

5.3.3. Usporedba postojećih udžbenika za Glazbenu kulturu i Nastavni plan i program

Nakon analize sadržaja iz područja pjevanja pojedinačnih udžbenika predmeta *Glazbene kulture* u odnosu na sadržaj NPP (2006), prikazat će se usporedni rezultati (Tablica 9).

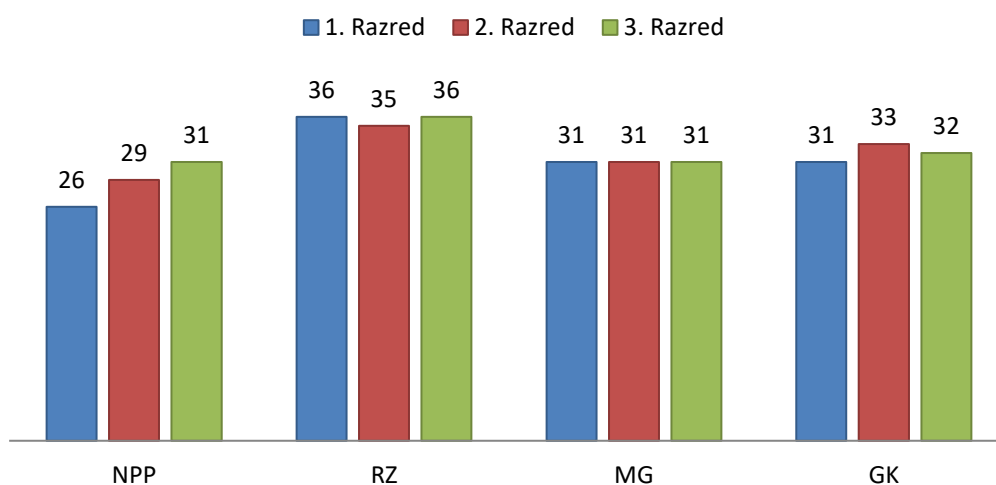
5.3.3.1. Broj predloženih pjesama po razredima u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura

Tablica 6. Broj pjesama po razredima i udžbenicima

Razred	Udžbenik	Broj pjesama
I.	Razigrani zvuci 1 (ŠK)	36
	Moja glazba 1 (ALFA)	31
	Glazbeni krug 1 (PROFIL)	31
II.	Razigrani zvuci 2 (ŠK)	35
	Moja glazba 2 (ALFA)	31
	Glazbeni krug 2 (PROFIL)	33
III.	Razigrani zvuci 3 (ŠK)	36
	Moja glazba 3 (ALFA)	31
	Glazbeni krug 3 (PROFIL)	32

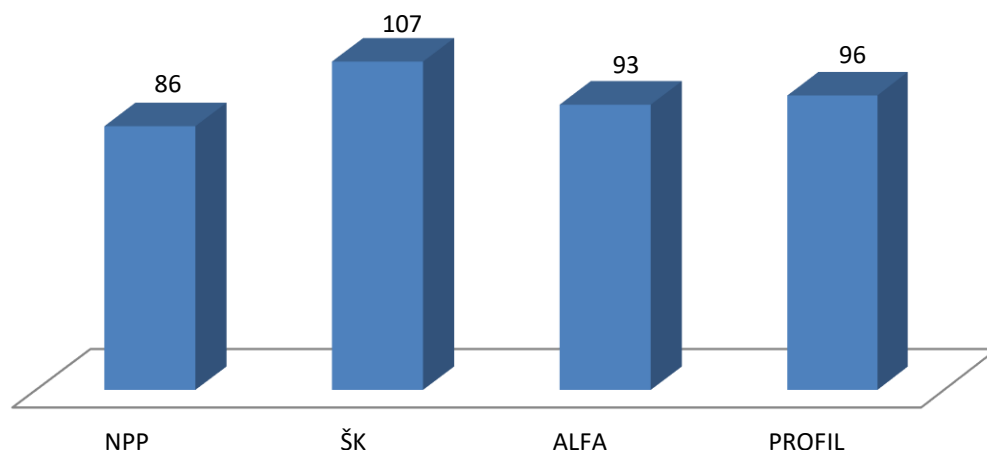
Prema podacima iz tablice 6. vidljivo je da je najviše predloženih pjesama u udžbenicima *Razigrani zvuci 1, 2 i 3* izdavačke kuće *Školska knjiga*. Po broju predloženih pjesama slijede udžbenici Profila- *Glazbeni krug 1, 2 i 3* i to s najvećim brojem predloženih pjesama u drugom razredu, a najmanjim u prvom. Najmanji broj predloženih pjesama nudi udžbenik *Moja glazba 1, 2 i 3* izdavačke kuće Alfa s podjednakim brojem pjesama za sva tri razreda.

Grafikon 4. Broj pjesama u NPP i udžbenicima RZ, MG, GK po razredima

Iz priloženog grafikona 4. vidljivo je da usporedbom broja predloženih pjesama u NPP (2006) i broja pjesama u udžbenicima različitih izdavačkih kuća slijedi zaključak da je najmanji broj pjesama predložen u NPP (2006) za sva tri razreda, dok je također za sva tri razreda najveći broj pjesama predložen u udžbenicima Razigrani zvuci izdavače kuće Školska knjiga.

Grafikon 5. Ukupan broj pjesama u NPP (2006) i udžbenicima za sva tri razreda

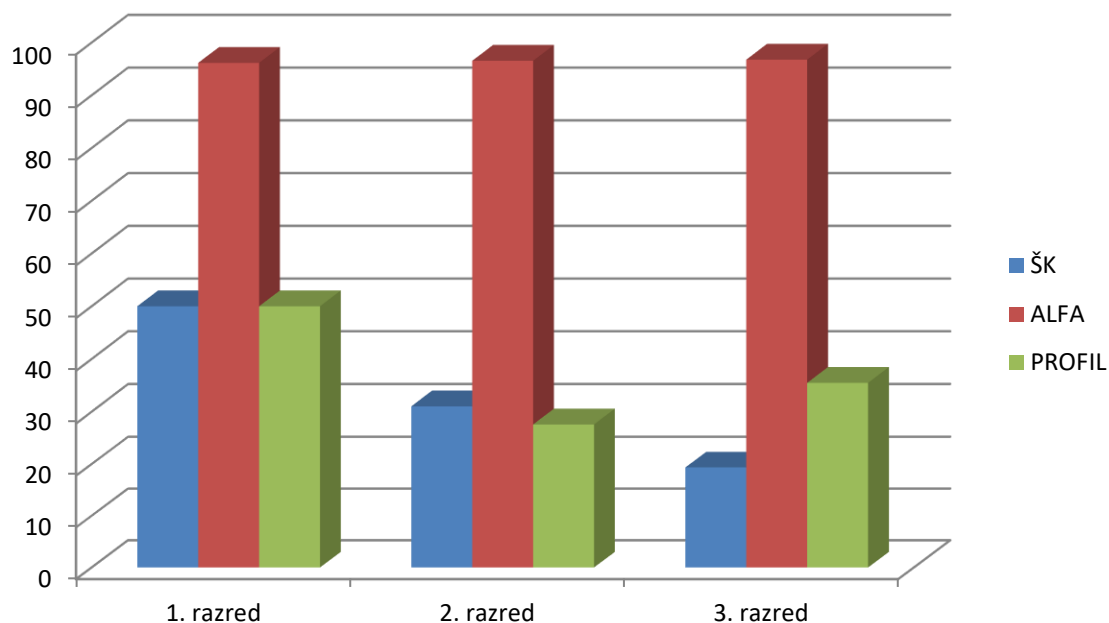

U grafikonu 5. također se vidi razlika u ukupnom broju pjesama za sva tri razreda predloženih u *Nastavnom planu i programu (2006)*, kao i u udžbenicima različitih izdavačkih kuća. Najveći ukupni broj pjesama imaju udžbenici izdavačke kuće Školska knjiga, dok najmanji ukupni broj predloženih pjesama nudi NPP (2006).

Tablica 7. Postotak broja pjesmica koje se nalaze u NPP (2006) i udžbenicima prikazano po razredima

Razred	Udžbenik	%
I.	Razigrani zvuci 1 (ŠK)	50,0
	Moja glazba 1 (ALFA)	96, 1
	Glazbeni krug 1 (PROFIL)	50,0
II.	Razigrani zvuci 2 (ŠK)	31, 0
	Moja glazba 2 (ALFA)	96,5
	Glazbeni krug 2 (PROFIL)	27,6
III.	Razigrani zvuci 3 (ŠK)	19,4
	Moja glazba 3 (ALFA)	96,8
	Glazbeni krug 3 (PROFIL)	35,5

Grafikon 6: Postotak broja pjesama iz NPP (2006) s onima u udžbenicima Glazbene kulture

Iz podataka u Tablici 10, kao i Grafikonu 6. vidi se da je najveći postotak pjesama koje se pojavljuju u NPP (2006) onaj u udžbenicima Moja glazba izdavačke kuće Alfa. Postotak pjesama iz druga dva udžbenika bitno je manji. Iznenadjuće, u slučaju udžbenika Moja glazba (ALFA) postotak se povećava u odnosu na povećanje razreda, dok se u slučaju druga dva udžbenika postotak smanjuje. Iznimka je udžbenik Glazbeni krug (PROFIL) u trećem razredu čiji je postotak pjesama veći od onoga u udžbeniku iz drugog razreda. Također, postotak u udžbenicima Moja glazba i Glazbeni krug približno je jednak na razini pojedinog razreda, a zanimljivo je da niti u jednom razredu ne prelaze 50 posto.

5.3.4. Zaključak o sadržaju iz područja pjevanja Nastavnog plana i programa propisan Ministarstvom znanosti i obrazovanja i aktualnih udžbenika za predmet Glazbena kultura

Pjevanje je, kao što je već i spomenuto, najlakša i najprirodnija glazbena aktivnost, čovjekov osnovni izražaj. U nastavi Glazbene kulture ono je najpovoljniji oblik djelatnosti jer pozitivno utječe na učenike u vidu njih samih, ali i odnosa s okolinom. Djeca imaju prirodno jaku želju za pjevanjem, a jedna od učiteljevih zadaća je razviti njihov glazbeni ukus. Učitelj razvija glazbeni ukus učenika odabirući repertoar pjesmica iz NPP (2006) ovisno o svojim sklonostima, ali i o učenicima i njihovim interesima.

Iz provedene analize daje se zaključiti da sva tri kompleta udžbenika Glazbene kulture nude otprilike podjednak ukupan broj pjesmica u sva tri razreda. Međutim, gledajući postotke poklapanja pjesmica ponuđenih u udžbenicima s NPP (2006), vidljive su neke razlike. Tako se pjesmice u udžbeniku Moja glazba 1, 2 i 3 (ALFA) u najvećem postotku poklapaju s popisom pjesmica predloženim NPP (2006). Postotci su u sva tri razreda veliki i prelaze 95%. S druge strane, u druga dva kompleta udžbenika, nakladnika Školska knjiga i Profil, postotci su mali i ne prelaze niti u jednom razredu 50%. Sukladno tome daje se zaključiti da ta dva udžbenika samim time nude više pjesmica koje nisu propisane NPP (2006). Što se tiče nastavnog plana i programa, u sva tri razreda predložen je manji ili isti broj pjesmica u odnosu na broj pjesmica koji se nudi u sva tri kompleta udžbenika.

5.4. Analiza udžbenika iz područja slušanja glazbe

5.4.1. Broj predloženih skladbi po razredima u Nastavnom planu i programu za predmet Glazbena kultura

Tablica 8. Broj skladbi za slušanje po razredima u NPP (MZOS, 2006)

Razred:	Nastavni plan i program:
1. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino
	Ludwig van Beethoven: Ptičja tuga
	Jean – Baptiste Lully: Dok mjesec sja (dječji zbor)
	Robert Schumann: Divlji jahač (iz Albuma za mlade, op. 68.)
	Robert Schumann: Radostan seljak (iz albuma) za mlade, op.68.)
	Dmitrij Šostakovič: Koračnica
	Miroslav Miletić: Bubnjar
	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića (iz ciklusa Slike s izložbe)
	Camille Saint-Saëns: Pijetao i kokoši (iz ciklusa Karneval životinja)
	Ludwig van Beethoven: Za Elizu (samo tema)
	Wolfgang Amadeus Mozart: Sonata za klavir u A-duru, 3. stavak (Alla turca)
	Sergej Prokofjev: 1. simfonija u D-duru („Klasična“), op. 25: 3. stavak Gavota
	Pero Gotovac: En, ten, tini
	Boris Krnic: Medo pleše
	Bela Bartok: Igra
	Narodi nam se

N skladbi: 16	
2. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino
	Robert Schumann: Vojnička koračnica (Album za mlade, op. 68)
	Franz Schubert: Uspavanka (dječji zbor + klavir)
	Ivo Lhotka Kalinski: Stari dubrovački plesovi
	Josip Magdić: Mali zoo (Leptir, Muha, Pauk)
	Antonio Vivaldi: Zima
	Camille Saint-Saëns: Klokani (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)
	Nikolaj Rimski-Korsakov: Bumbarov let (Priča o caru Saltanu)
	Leopold Mozart: Dječja simfonija (svi stavci, ali pojedinačno)
	Wolfgang Amadeus Mozart: Menuet (3. Stavak, Mala noćna muzika KV 525)
	Aram Hačaturijan: Ples sa sabljama (iz baleta Gajane)
	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvjetak žuti (dječji zbor)
	Xxxx: Radujte se narodi
	Xxxx: Svim na zemlji mir, veselje
	Robert Schumann: Proljeće
	Johann Strauss: Jelačić koračnica
	Branimir Sakač: Instrument čarobnjak
N skladbi: 19	
3. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino
	Wolfgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem (dječji zbor)
	Wolfgang Amadeus Mozart: Das klinget so herrlich das klinget so schön – zbor sa zvončićima (iz opere Čarobna frula: Finale 1. čina)
	André-Ernest-Modeste Grétry: Magarac i kukavica (dječji zbor)
	Emil Cossetto: Moja diridika (zbor i tamb. ork.)
	Fortunat Pintarić: Dudaš
	Rudolf Matz: Stara ura igra polku
	Rudolf Matz: Elegija i humoreska
	Antonin Dvořák: Humoreska
	Camille Saint-Saëns: Labud (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Pijanisti (iz ciklusa Karneval životinja)

	Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Završna koračnica (iz ciklusa Karneval životinja)
	Ivo Lhotka Kalinski: Gudba za kolo horvatsko
	Sergej Prokofjev: Peća i vuk
	Luigi Boccherini: Menuet
	Petar Iljič Čajkovski: Ples šećerne vile
N skladbi: 17	
Ukupan N skladbi u prva tri razreda OŠ: 52	

Prema podacima u Tablici 11. može se vidjeti da se najveći broj predloženih skladbi u *Nastavnom planu i programu (2006)* nudi u drugom razredu, a najmanji u prvom razredu. Iako, broj predloženih skladbi približno je jednak u svim razredima.

5.4.2. Popis skladbi za slušanje koje se iz predloženog popisa u Nastavnom planu i programu nalaze u udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura

Tablica 9. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Razigrani zvuci (ŠK, 2014)

Razred:	NPP:	RAZIGRANI ZVUCI:
1. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Josip Runjanin – Antun Mihanović: Lijepa naša domovino
	Ludwig van Beethoven: Ptičja tuga	Ludwig van Beethoven: Ptičja tuga
	Jean – Baptiste Lully: Dok mjesec sja (dječji zbor)	Adriano Banchieri: Životinjski kontrapunkt
	Robert Schumann: Divlji jahač (iz Albuma za mlade, op. 68.)	Robert Schumann: Divlji jahač
	Robert Schumann: Radostan seljak (iz albuma) za mlade, op.68.)	Robert Schumann: Radostan seljak
	Dmitrij Šostakovič: Koračnica	Dmitrij Šostakovič: Koračnica
	Miroslav Miletić: Bubnjar	Rudolf Matz: Stara ura igra polku
	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića (iz ciklusa Slike s izložbe)	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića
	Camille Saint-Saëns: Pijetao i kokoši	Camille Saint – Saëns: Pijetlovi i kokoši

	(iz ciklusa Karneval životinja)	
	Ludwig van Beethoven: Za Elizu (samo tema)	Petar Iljič Čajkovski: Koračnica iz baleta Orašar
	Wolfgang Amadeus Mozart: Sonata za klavir u A-duru, 3. stavak (Alla turca)	Franz Gruber: Tiha noć
	Sergej Prokofjev: 1. simfonija u D-duru („Klasična“), op. 25: 3. stavak Gavota	Sergej Prokofjev: Gavotta
	Pero Gotovac: En, ten, tini	Pero Gotovac: En ten tini
	Boris Krnic: Medo pleše	Edvard Grieg: U pećini gorskoga kralja
	Bela Bartok: Igra	Pero Gotovac: Eci peci pec
	Narodi nam se	Tradicijska: Narodi nam se
		Nepoznati skladatelj: Romanca
		Edvard Grieg: Jutarnje raspoloženje (ulomak)
		Leopold Mozart: Vožnja saonicama
		Gioacchino Rossini: Oluja
		Orlando di Lasso: Jeka
		Camille Saint – Saëns: Slon
		Georg Philipp Telemann: Allegro
		Bruno Bjelinski: Tajni jezik
		Sretan rođendan
		Antonio Vivaldi: Proljeće
		Nepoznati skladatelj: Ples konja
		Johannes Brahms: Uspavanka
2. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Josip Runjanin – Antun Mihanović: Lijepa naša domovino
	Robert Schumann: Vojnička koračnica (Album za mlade, op. 68)	Robert Schumann: Vojnička koračnica
	Franz Schubert: Uspavanka (dječji zbor + klavir)	Franz Schubert: Uspavanka
	Ivo Lhotka Kalinski: Stari dubrovački plesovi	Camille Saint-Saëns: Kornjače

Josip Magdić: Mali zoo (Leptir, Muha, Pauk)	Camille Saint-Saëns: Labud
Antonio Vivaldi: Zima	Georges Bizet: Koračnica
Camille Saint-Saëns: Klokani (iz ciklusa Karneval životinja)	Antonio Vivaldi: Jesen
Camille Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Akvarij
Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Fosili
Nikolaj Rimski-Korsakov: Bumbarov let (Priča o caru Saltanu)	Nikolaj Rimski Korsakov: Bumbarov let
Leopold Mozart: Dječja simfonija (svi stavci, ali pojedinačno)	Perpetuum Jazzile: Africa
Wolfgang Amadeus Mozart: Menuet (3. Stavak, Mala noćna muzika KV 525)	Wolfgang Amadeus Mozart: Menuet iz Male noćne muzike
Aram Hačaturijan: Ples sa sabljama (iz baleta Gajane)	Aram Hačaturjan: Ples sa sabljama
Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvjetak žuti (dječji zbor)	Johann Pachelbel: Kanon u D-duru
Xxxx: Radujte se narodi	Tradicijska: Radujte se narodi
Xxxx: Svim na zemlji mir, veselje	Tradicijska: Svim na zemlji
Robert Schumann: Proljeće	Ludwig van Beethoven: Spavaj, mala ribice (Sumrak)
Johann Strauss: Jelačić koračnica	Johann Strauss: Jelačićeva koračnica (ulomak)
Branimir Sakač: Instrument čarobnjak	Branimir Sokač: Instrument čarobnjak
	John Francis Wade: Pristupite, vjerni
	Tradicijska: Dobar večer, mi kucamo
	Edvard Grieg: Koračnica patuljaka
	Johannes Brahms: Valcer u As-duru
	Tradicijska: Meksički šešir
	Camille Saint-Saëns: Osobe s dugačkim

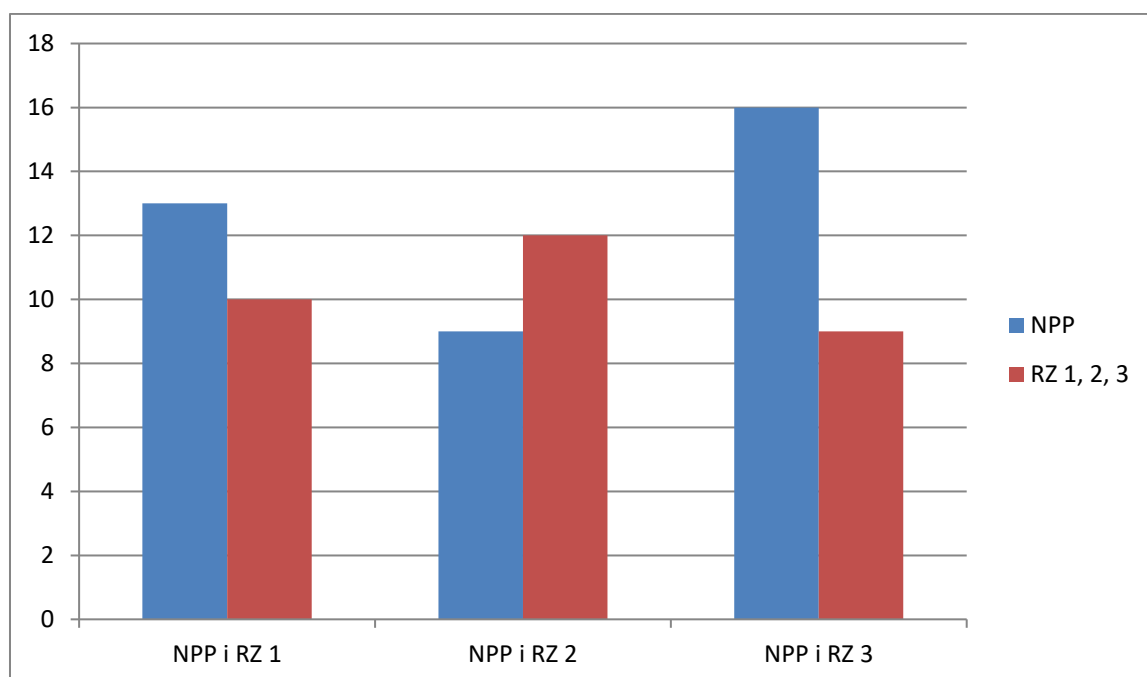
3. razred

	ušima
	Nepoznati skladatelj: Skarazula marazula
	Japanska: Uspavanka
	Tradicijska: Visom leteć'
	Heitor Villa-Labos: Arija
	Jacques Offenbach: Cancan
	Thomas Morley: Mjesec svibanj je
	Johann Sebastian Bach: Badinerie
	Dmitrij Kabalevski: Komedijaši – Galop
Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Josip Runjanin – Antun Mihanović: Lijepa naša domovino
Wolfgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem (dječji zbor)	Wolfgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem
Wolfgang Amadeus Mozart: Das klinget so herrlich das klinget so schön – zbor sa zvončićima (iz opere Čarobna frula: Finale 1. čina)	Wolfgang Amadeus Mozart: Zbor zvončića
André-Ernest-Modeste Grétry: Magarac i kukavica (dječji zbor)	AndréErnest Modeste Grétry: Magarac i kukavica
Emil Cossetto: Moja diridika (zbor i tamb. ork.)	Ludwig van Beethoven: Oda radosti
Fortunat Pintarić: Dudaš	Tradicijska: Veselje ti navješćujem
Rudolf Matz: Stara ura igra polku	Georg Friedrich Händel: Radost svijetu
Rudolf Matz: Elegija i humoreska	Ludwig van Beethoven: Za Elizu
Antonin Dvořák: Humoreska	Antonin Dvořák: Humoreska
Camille Saint-Saëns: Labud	Carl Maria Weber: Zbor lovaca
Camille Saint-Saëns: Pijanisti (iz ciklusa Karneval životinja)	Wolfgang Amadeus Mozart: Duet Papagena i Papagene
Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)	Harold Arlen: Iznad duge
Camille Saint-Saëns: Završna koračnica (iz ciklusa Karneval životinja)	Josip Wallinger: Padaj s neba

	Ivo Lhotka Kalinski: Gudba za kolo horvatsko	Ivo Lhotka-Kalinski: Gudba za kolo horvatsko
	Sergej Prokofjev: Peća i vuk	Sergej Prokofjev: Peća i vuk
	Luigi Boccherini: Menuet	Luigi Boccherini: Menuet
	Petar Iljič Čajkovski: Ples šećerne vile	Petar Iljič Čajkovski: Ples šećerne vile
		Antonio Vivaldi: Zima
		Leroy Anderson: Vožnja saonicama
		Antonio Vivaldi: Zima
		Tradicijska: U to vrijeme godišta
		Percy Grainger: Pastirski ples
		Wolfgang Amadeus Mozart: Alla Turca
		Leopold Mozart: Dječja simfonija
		Moj daleki prijatelju
		Gioacchino Rossini: Wilhelm Tell (uvertira)
		Giuseppe Verdi: Trijumfalna koračnica iz opere Aida
		Gioacchino Rossini: Duet mačaka
		Johann Sebastian Bach: Toccata u d-molu
		Johann Sebastian Bach: Isus mi je svagda radost
		Camille Saint-Saëns: Kukavice
		James Pierpont: Zvončići
		Nepoznati skladatelj: Ungaresca
		Heitor Villa-Lobos: Mali vlak
		Claude Debussy: Mjesečina
		Vatroslav Lisinski: Ribar

Grafikonom 7. prikazani su podatci vidljivi iz tablice 9.

Grafikon 7. Broj skladbi za slušanje iz udžbenika RZ (ŠK, 2014) i NPP (2006) po razredima

Iz tablice 12. koja sadrži popis skladbi za slušanje za prva tri razreda osnovne škole predloženih NPP (2006) i popis skladbi za slušanje koje sadrže udžbenici Razigrani zvuci 1, 2 i 3 nakladnika ŠK, kao i iz grafikona 7. vidljivo je da se u prvom razredu preklapa 10 (62, 5%), u drugom razredu 12 (63, 2%) i u trećem razredu 9 skladbi (52, 9%).

Tablica 10. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Moja glazba (ALFA, 2014)

Razred:	NPP:	MOJA GLAZBA:
1. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	A. Mihaljević – J. Runjanin: Lijepa naša domovino
	Ludwig van Beethoven: Ptičja tuga	L. van Beethoven: Ptičja tuga
	Jean – Baptiste Lully: Dok mjesec sja (dječji zbor)	J. B. Lully: Dok mjesec sja
	Robert Schumann: Divlji jahač (iz Albuma za mlade, op. 68.)	R. Schumann: Divlji jahač
	Robert Schumann: Radostan seljak (iz albuma) za mlade, op.68.)	J. L. Pierpont: Zvončići
	Dmitrij Šostakovič: Koračnica	S. S. Prokofjev: Koračnica
	Miroslav Miletić: Bubnjar	M. Miletić: Bubnjar

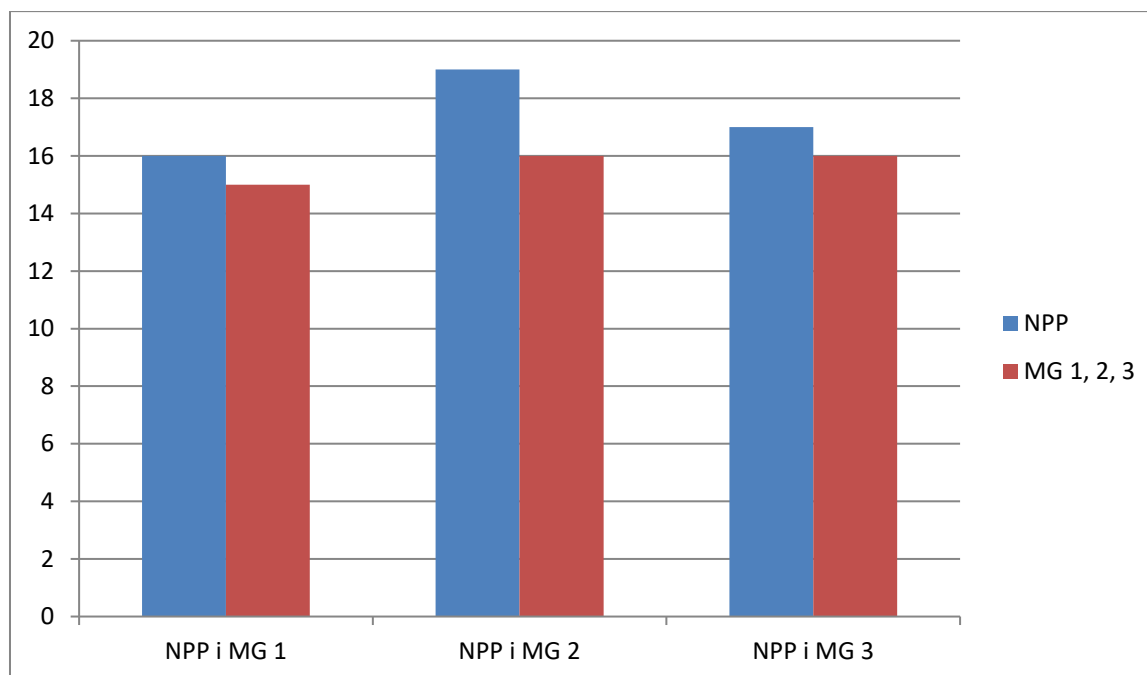
	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića (iz ciklusa Slike s izložbe)	M. P. Musorgski: Ples pilića
	Camille Saint-Saëns: Pijetao i kokoši (iz ciklusa Karneval životinja)	C. Saint-Saëns: Pijetao i kokoši
	Ludwig van Beethoven: Za Elizu (samo tema)	L. van Beethoven: Za Elizu
	Wolfgang Amadeus Mozart: Sonata za klavir u A-duru, 3. stavak (Alla turca)	W. A. Mozart: Alla Turca
	Sergej Prokofjev: 1. simfonija u D-duru („Klasična“), op. 25: 3. stavak Gavota	S. S. Prokofjev: Gavotte
	Pero Gotovac: En, ten, tini	P. Gotovac: En ten tini
	Boris Krnic: Medo pleše	B. Krnic: Medo pleše
	Bela Bartok: Igra	B. Bartók: Igra
	Narodi nam se	Narodi nam se (narodna pjesma)
		S. Jakševac, P. Gotovac: Crvenkapica
		A. Vivaldi: Proljeće
		Z. Šljivac – I. Kuliš: Sretan Uskrs
		G. Ph. Telemann: Allegro
		E. John, T. Rice, I. Kuliš: Osjećaš li ljubav tu?
2. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	A. Mihanović – J. Runjanin: Lijepa naša domovino
	Robert Schumann: Vojnička koračnica (Album za mlade, op. 68)	R. Schumann: Vojnička koračnica
	Franz Schubert: Uspavanka (dječji zbor + klavir)	F. Schubert: Uspavanka
	Ivo Lhotka Kalinski: Stari dubrovački plesovi	Z. Šljivac: Valentinovo
	Josip Magdić: Mali zoo (Leptir, Muha, Pauk)	J. Magdić: Mali zoo (Leptir, Pauk, Muha)
	Antonio Vivaldi: Zima	A. Vivaldi: Zima

Camille Saint-Saëns: Klokani (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Klokani (iz ciklusa Karneval životinja)
Camille Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)	C. Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)
Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)
Nikolaj Rimski-Korsakov: Bumbarov let (Priča o caru Saltanu)	N. Rimski-Korsakov: Bumbarov let
Leopold Mozart: Dječja simfonija (svi stavci, ali pojedinačno)	L. Mozart: Dječja simfonija
Wolfgang Amadeus Mozart: Menuet (3. Stavak, Mala noćna muzika KV 525)	W. A. Mozart: Menuet (Mala noćna muzika)
Aram Hačaturijan: Ples sa sabljama (iz baleta Gajane)	Aram Hačaturjan: Ples sa sabljama
Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvjetak žuti (dječji zbor)	G. Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti
Xxxx: Radujte se narodi	Radujte se narodi
Xxxx: Svim na zemlji mir, veselje	Svim na zemlji mir, veselje
Robert Schumann: Proljeće	Robert Schumann: Proljeće
Johann Strauss: Jelačić koračnica	J. Strauss ml.: Jelačić koračnica
Branimir Sakač: Instrument čarobnjak	B. Sakač: Instrument Čarobnjak
	Z. Šljivac: Neobična priča
	B. Šegović: Stari dalmatinski plesovi
Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	A. Mihanović – J. Runjanin: Lijepa naša domovino
Wolfgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem (dječji zbor)	W. A. Mozart: Čežnja za proljećem
Wolfgang Amadeus Mozart: Das klinget so herrlich das klinget so schön – zbor sa zvončićima (iz opere Čarobna frula: Finale 1. čina)	U to vrijeme godišta (narodna)
André-Ernest-Modeste Grétry:	André Ernest Modeste Grétry: Magarac i

3. razred	Magarac i kukavica (dječji zbor)	kukavica
	Emil Cossetto: Moja diridika (zbor i tamb. ork.)	Emil Cossetto: Moja diridika
	Fortunat Pintarić: Dudaš	F. Pintarić: Dudaš
	Rudolf Matz: Stara ura igra polku	R. Matz: Stara ura igra polku
	Rudolf Matz: Elegija i humoreska	R. Matz: Elegija i humoreska
	Antonin Dvořák: Humoreska	Antonin Dvoržak: Humoreska
	Camille Saint-Saëns: Labud (iz ciklusa Karneval životinja)	C. Saint-Saëns: Labud (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Pijanisti (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Pijanisti (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Završna koračnica (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Završna koračnica (iz ciklusa Karneval životinja)
	Ivo Lhotka Kalinski: Gudba za kolo horvatsko	I. L. Kalinski: Gudba za kolo Horvatsko
	Sergej Prokofjev: Peća i vuk	S. Prokofjev: Peća i vuk (Glazbena priča)
	Luigi Boccherini: Menuet	L. Boccherini: Menuet
	Petar Ilijič Čajkovski: Ples šećerne vile	P. I. Čajkovski: Ples šećerne vile
		J. S. Bach: Toccata u d-molu
		W. A. Mozart: Gle, igre li krasne
		Veselje ti navješćujem (narodna)

Grafikonom 8. prikazani su podatci vidljivi iz tablice 10.

Grafikon 8. Broj skladbi za slušanje iz udžbenika MG (ALFA, 2014) s NPP (2006) po razredima

U tablici 14. i grafikonu 8. prikazani su popisi skladbi za slušanje predloženi NPP (2006) za prva tri razreda osnovne škole kao i popisi skladbi za slušanje koje se nalaze u udžbenicima Moja glazba 1, 2 i 3 izdavačke kuće ALFA. Tako se u prvom razredu poklapa 15 skladbi za slušanje (93, 7%), a u drugom (84,2%) i trećem razredu (94,1%) njih 16.

Tablica 11. Popis skladbi za slušanje iz NPP (MZOS, 2006) i udžbenika Glazbeni krug (PROFIL, 2014)

Razred:	NPP:	GLAZBENI KRUG:
1. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša
	Ludwig van Beethoven: Ptičja tuga	Veselje ti navješćujem (Božićna tradicijska)
	Jean – Baptiste Lully: Dok mjesec sja (dječji zbor)	Arsen Dedić: Čemu služe roditelji
	Robert Schumann: Divlji jahač (iz Albuma za mlade, op. 68.)	Robert Schumann: Divlji jahač
	Robert Schumann: Radostan seljak (iz albuma) za mlade, op.68.)	Antonio Vivaldi: Jesen

	Dmitrij Šostakovič: Koračnica	Dmitrij Šostakovič: Koračnica
	Miroslav Miletić: Bubnjar	Miroslav Miletić: Bubnjar
	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića (iz ciklusa Slike s izložbe)	Modest Petrovič Musorgski: Ples pilića u ljuskama
	Camille Saint-Saëns: Pijetao i kokoši (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Pijetao i kokoši
	Ludwig van Beethoven: Za Elizu (samo tema)	Zlatnih krila (adventska pjesma)
	Wolfgang Amadeus Mozart: Sonata za klavir u A-duru, 3. stavak (Alla turca)	Wolfgang Amadeus Mozart: Turska koračnica
	Sergej Prokofjev: 1. simfonija u D- duru („Klasična“), op. 25: 3. stavak Gavota	Sergej Prokofjev: Gavota
	Pero Gotovac: En, ten, tini	Branimir Mihaljević: Zeko i potočić
	Boris Krnic: Medo pleše	Alan Menken: Sav taj svijet
	Bela Bartok: Igra	Ludwig van Beethoven: Romanca
	Narodi nam se	Petar Iljič Čajkovski: Valcer cvijeća
		Johann Sebastian Bach: Menuet
		Johann Sebastian Bach: Badinerie
		Mack David – Al Hoffman: Bibbidi- Bobbidi-Boo
		George Gershwin: Rapsodija u plavom
		Roman Kuhar: Abeceda
		Wolfgang Amadeus Mozart: Otmica iz Saraja
		Émile Waldteufel: Klizački valcer
		Dora Pejačević: Ruža
	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	Josip Runjanin – Antun Mihanović: Lijepa naša domovino
	Robert Schumann: Vojnička koračnica (Album za mlade, op. 68)	Ennio Moricone: Gabrijelova oboa
	Franz Schubert: Uspavanka (dječji zbor + klavir)	Franz Schubert: Uspavanka

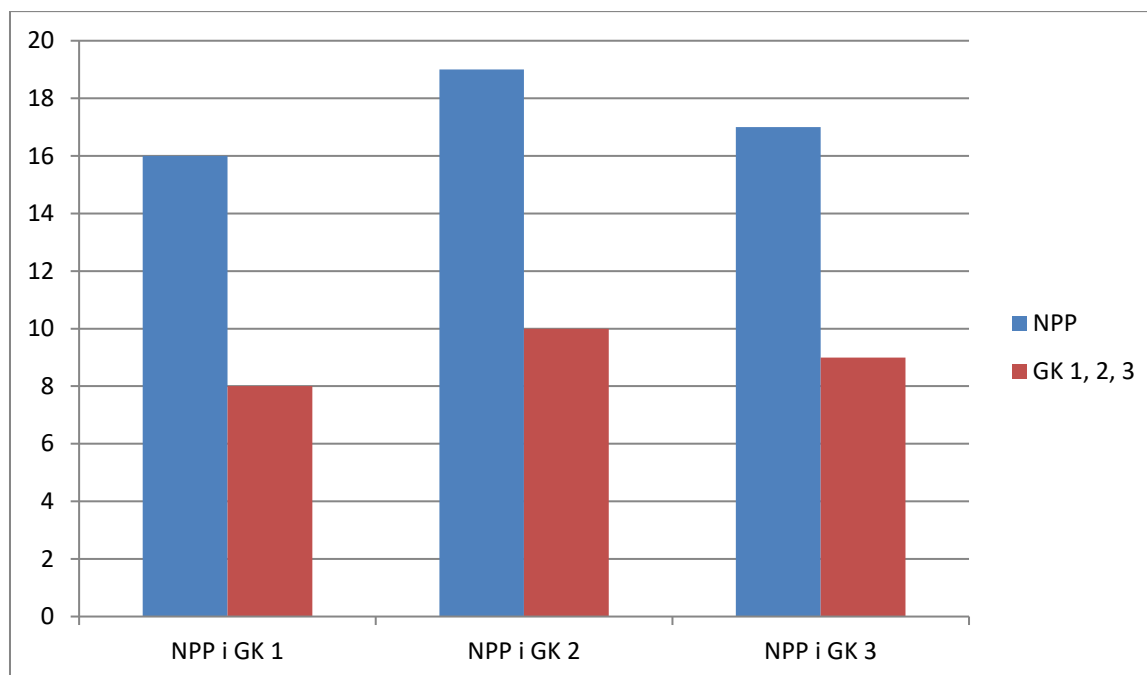
2. razred	Ivo Lhotka Kalinski: Stari dubrovački plesovi	Ivo Lhotka – Kalinski: Stari dubrovački plesovi
	Josip Magdić: Mali zoo (Leptir, Muha, Pauk)	Antonio Vivaldi: Largo
	Antonio Vivaldi: Zima	Antonio Vivaldi: Zima
	Camille Saint-Saëns: Klokani (iz ciklusa Karneval životinja)	Felix Mendelsohn: Svadbena koračnica
	Camille Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Akvarij (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Fosili (iz ciklusa Karneval životinja)
	Nikolaj Rimski-Korsakov: Bumbarov let (Priča o caru Saltanu)	Nikolaj Rimski Korsakov: Bumbarov let
	Leopold Mozart: Dječja simfonija (svi stavci, ali pojedinačno)	Leopold Mozart: Dječja simfonija
	Wolfgang Amadeus Mozart: Menuet (3. Stavak, Mala noćna muzika KV 525)	Skarazula, Marazula (nepoznati skladatelj)
	Aram Hačaturijan: Ples sa sabljama (iz baleta Gajane)	Aram Hačaturjan: Ples sa sabljama
	Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvjetak žuti (dječji zbor)	Mildred & Patty Hill: Sretan rođendan
	Xxxx: Radujte se narodi	Narodi nam se (tradicijska)
	Xxxx: Svim na zemlji mir, veselje	Svim na zemlji mir (tradicijska)
	Robert Schumann: Proljeće	Scott Joplin: Ples javorova lista
	Johann Strauss: Jelačić koračnica	John Rutter: To je taj dan
	Branimir Sakač: Instrument čarobnjak	Tararajčica (Istra)
		Musica Brasileira - Batucada
		Dmitrij Kabalevski: Dražesno nadmudrivanje
		Jednom davno u gradu kralja Davida (Engleska)
		Michael Praetorius: Ples iz Terpsichorea

		Felix B. Mendelssohn: Proljetna pjesma
		Mali travanjski pljusak, Bambi
		Afrika
		Sretan dan (gospel)
		Johannes Brahms: Poco Allegretto
		François Francœur: Gavotta
		Zeleni Juraj, tradicijska iz Pokuplja
		Lepe ti je, lepe ti je Zagorje zelene, tradicijska iz Zagorja
		Dabney-Mark-Brown: Sjaj
		Johann i Josef Strauss: Pizzicato polka
3. razred	Antun Mihanović – Josip Runjanin: Lijepa naša domovino	George Gershwin: Ljetno doba
	Wolfgang Amadeus Mozart: Čežnja za proljećem (dječji zbor)	Johann Sebastian Bach: Melodija
	Wolfgang Amadeus Mozart: Das klinget so herrlich das klinget so schön – zbor sa zvončićima (iz opere Čarobna frula: Finale 1. čina)	Wolfgang Amadeus Mozart: Zbor sa zvončićima iz Čarobne frule
	André-Ernest-Modeste Grétry: Magarac i kukavica (dječji zbor)	Antonio Vivaldi: Zima
	Emil Cossetto: Moja diridika (zbor i tamb. ork.)	Emil Cossetto: Moja diridika
	Fortunat Pintarić: Dudaš	Fortunat Pintarić: Dudaš
	Rudolf Matz: Stara ura igra polku	Kokotiček lepo poje (Štajerska)
	Rudolf Matz: Elegija i humoreska	Rudolf Matz: Humoreska
	Antonin Dvořák: Humoreska	Leopold Mozart: Vožnja saonicama
	Camille Saint-Saëns: Labud (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Labud (iz ciklusa Karneval životinja)
	Camille Saint-Saëns: Pijanisti (iz ciklusa Karneval životinja)	Eric Serra: Ples dive
	Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Slon (iz ciklusa Karneval životinja)

	Camille Saint-Saëns: Završna koračnica (iz ciklusa Karneval životinja)	Camille Saint-Saëns: Koračnica lava (iz ciklusa Karneval životinja)
	Ivo Lhotka Kalinski: Gudba za kolo horvatsko	Georg Friedrich Händel: Radost svijetu
	Sergej Prokofjev: Peća i vuk	Johann Strauss: Radetzkyjev marš
	Luigi Boccherini: Menuet	Luigi Boccherini: Menuet
	Petar Iljič Čajkovski: Ples šećerne vile	Petar Iljič Čajkovski: Ples šećerne vile
		Solomon Linda: Lav večeras spava
		U to vrijeme godišta
		Giovanni Battista Pergolesi: Gdje je onaj cvijetak žuti
		Michael Jackson: Ugladeni zločinac
		Michael Praetorius: Ples iz Terpsichorea
		Ljubavna pjesma iz Kang Dinga
		Leopold Mozart: Dječja simfonija
		Antonio Vivaldi: Proljeće
		Naranča
		Bedrich Smetana: Vltava
		Kriči, kriči tiček
		Tata, ti me voliš
		Nikica Kalogjera: Serbus Zagreb
		Ljudevit Gaj: Oj, Hrvatska
		Zrinko Tutić – Rajko Dujmić: Moja domovina
		Tiridonda
		Dva Bracanina

Grafikonom 9. prikazani su podatci vidljivi iz tablice 11.

Grafikon 9. Broj skladbi za slušanje iz udžbenika GK (PROFIL, 2014) s NPP (2006) po razredima

U tablici 11. i grafikonu 9. prikazan je popis skladbi za slušanje predložen NPP (2006) za prva tri razreda osnovne škole i popis skladbi za slušanje koje se nalaze u udžbenicima Glazbeni krug 1, 2 i 3 izdavačke kuće PROFIL. Iz navedenih popisa vidi se da se u prvom razredu podudara 8 skladbi za slušanje (50%), u drugom razredu 10 (52, 6%) i u trećem razredu njih 9 (52, 9%).

5.4.3. Usporedba postojećih udžbenika za Glazbenu kulturu i Nastavni plan i program

Nakon analize sadržaja iz područja slušanja glazbe pojedinačnih udžbenika predmeta Glazbene kulture u odnosu na sadržaj NPP (2006), prikazat će se usporedni rezultati (Tablica 18.)

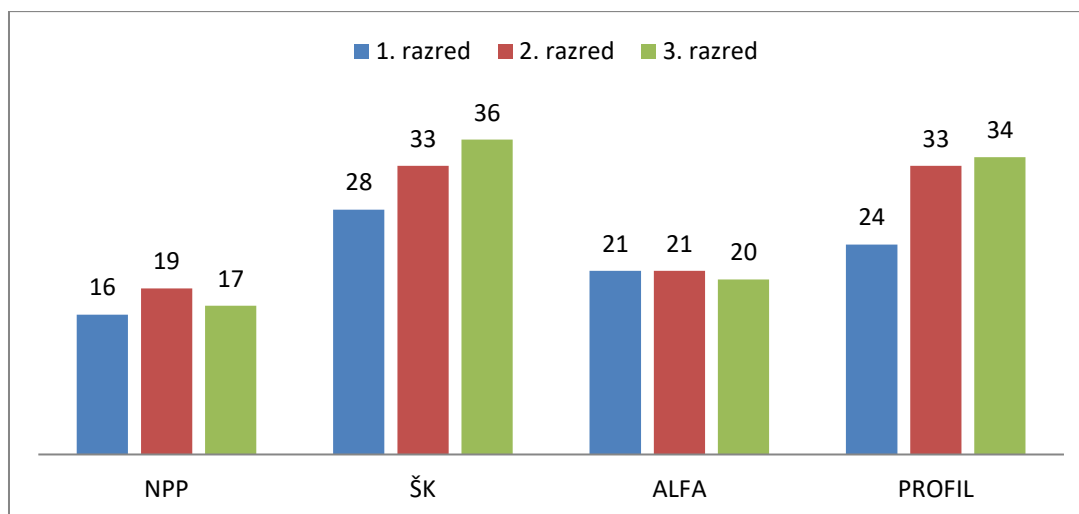
5.4.3.1. Broj predloženih skladbi za slušanje po razredima i udžbenicima triju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura

Tablica 12. Broj skladbi po razredima i udžbenicima

Razred	Udžbenik	Broj skladbi
I.	Razigrani zvuci 1 (ŠK)	28
	Moja glazba 1 (ALFA)	21
	Glazbeni krug 1 (PROFIL)	24
II.	Razigrani zvuci 2 (ŠK)	33
	Moja glazba 2 (ALFA)	21
	Glazbeni krug 2 (PROFIL)	33
III.	Razigrani zvuci 3 (ŠK)	36
	Moja glazba 3 (ALFA)	20
	Glazbeni krug 3 (PROFIL)	34

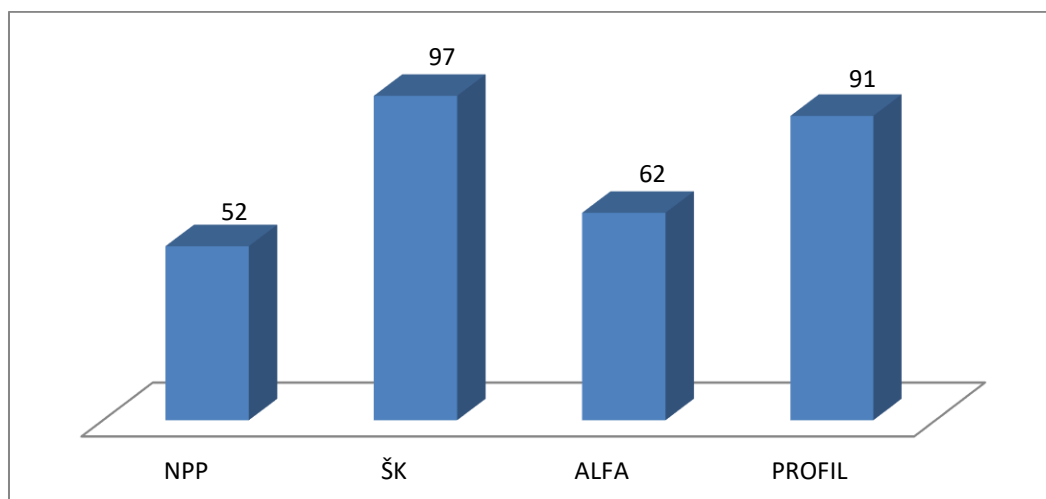
Tablica 19. prikazuje podatke iz kojih se vidi da udžbenici izdavačke kuće Školska knjiga predlažu veći broj skladbi za slušanje za sva tri razreda, u odnosu na ostale dvije- Profil i Alfu. Iz podataka se može iščitati i kako broj predloženih skladbi u udžbenicima Razigrani zvuci i Glazbeni krug rastu proporcionalno rastu razreda, dok se, s druge strane, u udžbeniku Moja glazba broj skladbi smanjuje u odnosu na rast razreda. Također, vidljivo je i da je broj skladbi predloženih u drugom i trećem razredu u udžbenicima Razigrani zvuci (ŠK) i Glazbeni krug (PROFIL) bitno veći od onih u udžbeniku Moja glazba (ALFA) za ista dva razreda.

Grafikon 10. Broj skladbi za slušanje u NPP (2006) i udžbenicima RZ, MG, GK po razredima

Iz Grafikona 10. može se vidjeti da se prethodno analizirani rezultati ne mijenjaju u odnosu na *Nastavni plan i program (2006)*. Točnije, broj skladbi predložen u *Nastavnom planu i programu (2006)* u sva tri razreda manji je od broja skladbi predloženih u svakom od udžbenika.

Grafikon 11. Ukupan broj skladbi za slušanje u NPP (2006) i udžbenicima za sva tri razreda

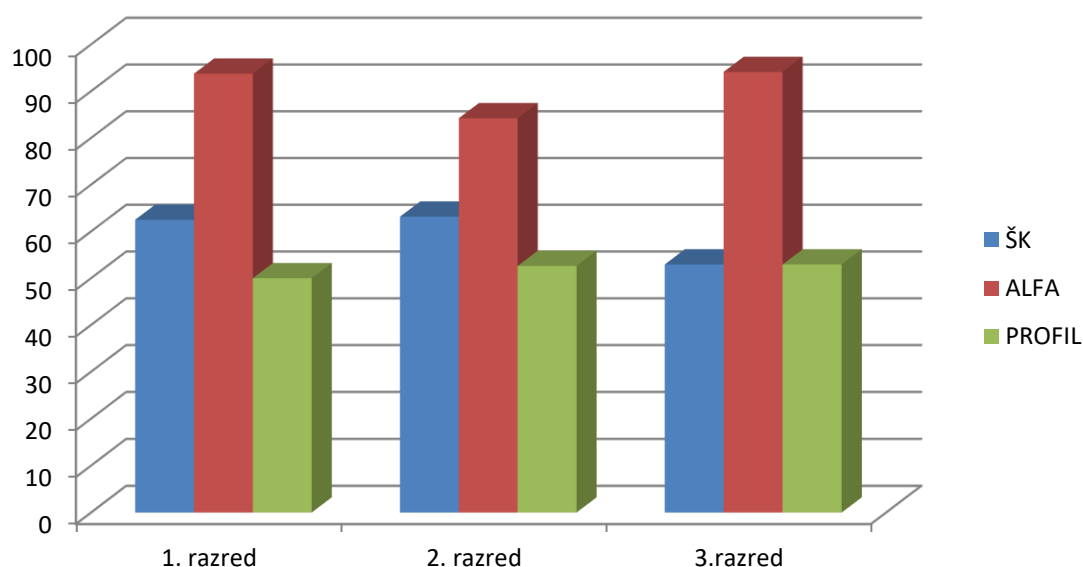

Prema podacima iz grafikona 11. vidljivo je da je, očekivano, najveći ukupan broj skladbi predložen u udžbenicima Razigrani zvuci Školske knjige, dok je najmanji ukupan broj skladbi predložen u *Nastavnom planu i programu (2006)*.

Tablica 13. Postotak broja skladbi za slušanje koje se nalaze u NPP (2006) i udžbenicima prikazano po razredima

Razred	Udžbenik	%
I.	Razigrani zvuci 1 (ŠK)	62,5
	Moja glazba 1 (ALFA)	93,7
	Glazbeni krug (PROFIL)	50,0
II.	Razigrani zvuci 2 (ŠK)	63,2
	Moja glazba 2 (ALFA)	84,2
	Glazbeni krug 2 (PROFIL)	52,6
III.	Razigrani zvuci 3 (ŠK)	52,9
	Moja glazba 3 (ALFA)	94, 1
	Glazbeni krug 3 (PROFIL)	52, 9

Grafikon 12. Postotak broja skladbi za slušanje iz NPP (2006) s onima u udžbenicima Glazbene kulture

Iz podataka u grafikonu 12. vidljivo je da najveći postotak skladbi koje se pojavljuju u NPP (2006) sadrži udžbenik Moja glazba (ALFA). Postotci su u svim razredima bitno veći od postotaka druga dva kompleta udžbenika. Što se tiče druga dva nakladnika, u udžbenicima Školske knjige nalazi se veći postotak skladbi iz NPP (2006) u prvom i drugom razredu od udžbenika Profila. U trećem razredu, oba udžbenika imaju jednak postotak.

5.4.4. Zaključak o sadržaju iz područja slušanja glazbe Nastavnog plana i programa propisan Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta i aktualnih udžbenika za predmet Glazbena kultura

Slušanje glazbe jedno je od najmlađih glazbenih područja. Prema Rojku (2012, prema Svalina 2013) slušanje treba biti središte glazbene nastave jer je poznavanje glazbe zapravo uvjet kulture civilizirana čovjeka. Danas je u nastavi Glazbene kulture na snazi je otvoreni model prema kojem je slušanje i je na neki način u središtu nastave. Slušanje glazbe, za razliku od ostalih, jedina je obvezna aktivnost. učitelj ima pritom slobodu kod odabiranja skladbi za slušanje. Učenici tako upoznaju umjetničku, narodnu, ali i popularnu i jazz-glazbu.

Prema podacima dobivenim analizom skladbi u tri kompleta udžbenika za prva tri razreda osnovne škole može se zaključiti da, kao i kod pjesmica, najveći postotak skladbi koji se podudara s NPP sadrže udžbenici Moja glazba 1, 2 i 3 Izdavačke kuće Alfa. Postotak u sva tri udžbenika prelazi 80 %. Popis pjesama iz NPP (2006) s ostala dva kompleta udžbenika Školske knjige i Profila ostvaruje manje podudaranje i ne prelazi 65 %. Iz toga proizlazi činjenica da ti udžbenici nude više skladbi koje nisu propisane NPP (2006). Što se tiče NPP (2006), u sva tri razreda propisano je skoro pa upola manje skladbi nego što se predlaže u udžbenicima Glazbene kulture.

6. ZAKLJUČAK

Ovim diplomskim radom došlo se do nekoliko zaključaka. Prije svega, predmet Glazbene kulture kroz povijest se mijenjao po sadržaju i po nazivu, a tek od 2006. godine definira se u školski predmet kakav danas postoji. Prema NPP (2006) četiri su glazbena područja glazbene kulture, a u ovom radu središte analize bilo je područje pjevanja i slušanja glazbe. Analizirali su se sadržaji, tj. pjesme i skladbe propisane NPP (2006) u odnosu na one u postojećim udžbenicima Glazbene kulture. Iz provedene analize se daje zaključiti da od tri kompleta propisanih udžbenika samo jedan, skoro pa u potpunosti, prati predloženi popis pjesama i skladbi u NPP (2006). Druga dva kompleta udžbenika nude svoj popis pjesama koje se tek polovično poklapaju s onim NPP (2006). Razlog tome je što je prema NPP (2006) samo područj slušanja i upoznavanja glazbe obavezno i što o svemu ostalom odluke donosi učitelj. Učitelj ima slobodu u odabiru pjesama i skladbi za slušanje, a ograničava ga samo obvezan broj koji se mora obraditi. Sukladno tome, javlja se pitanje svrhe popisa pjesmi i skladbi u NPP (2006). Zašto su one predložene i s kojim ciljem, ako udžbenici u velikoj mjeri taj popis ne prate. S druge strane, nameće se i pitanje potrebe za udžbenicima u nastavi glazbe, na koje Pavel Rojko argumentirano daje negativan odgovor. On smatra da su današnji udžbenici sadržajem namijenjeni zapravo učiteljima i da se kao takvi mogu nazvati i priručnicima. Na kraju, može se zaključiti da je za kvalitetnu nastavu glazbene kulture najodgovorniji učitelj i o njemu ovisi kakvo će znanje i glazbeni ukus učenici razviti.

LITERATURA

1. Ambruš – Kiš, R., Janković, A., Mamić, Ž. (2014). Glazbeni krug 1. Udžbenik glazbene kulture s 3 CD – a za prvi razred osnovne škole. Zagreb: Profil.
2. Ambruš – Kiš, R., Janković, A., Mamić, Ž. (2014). Glazbeni krug 2. Udžbenik glazbene kulture s 3 CD – a za prvi razred osnovne škole. Zagreb: Profil.
3. Ambruš – Kiš, R., Janković, A., Mamić, Ž. (2014). Glazbeni krug 3. Udžbenik glazbene kulture s 3 CD – a za prvi razred osnovne škole. Zagreb: Profil.
4. Atanasov Piljek, D. (2014). Moja glazba 1. Udžbenik za glazbenu kulturu u prvom razredu osnovne škole. Zagreb: Alfa.
5. Atanasov Piljek, D. (2014). Moja glazba 2. Udžbenik za glazbenu kulturu u drugom razredu osnovne škole. Zagreb: Alfa.
6. Atanasov Piljek, D. (2014). Moja glazba 3. Udžbenik za glazbenu kulturu u trećem razredu osnovne škole. Zagreb: Alfa.
7. Campbell, P.S. (2005). Deep Listening to the Musical World. *Music Educators Journal*. 92 (1), 30-36.
8. Cheng, Fan-Ching (2003). *The Analytical Study of the Direction of Taiwan Music Education with Kodaly Music Method*. Taipei: Fu-Wen Publisher.
9. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
10. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor.
11. Jandrašek, V., Ivaci, J. (2014). Razigrani zvuci 1. Udžbenik glazbene kulture u prvom razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.
12. Jandrašek, V., Ivaci, J. (2014). Razigrani zvuci 2. Udžbenik glazbene kulture u drugom razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.
13. Jandrašek, V., Ivaci, J. (2014). Razigrani zvuci 3. Udžbenik glazbene kulture u trećem razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.
14. *Katalog obveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za osnovnu školu* (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
15. Matijević, M. (2010). Između didaktike nastave usmjerene na učenika i kurikulumske teorije. U: I. Ivanšić (ur.), *Zbornik radova Četvrtog kongresa matematike* (str. 391-408). Zagreb: Hrvatsko matematičko društvo i Školska knjiga.

16. Milinović, M. (2015) Glazbene igre s pjevanjem. Dostupno na: http://www.uaos.unios.hr/artos/pdf/broj_3/majda.pdf (3.7.2017.)
17. *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
18. *Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
19. Njirić, N. (2001). *Put do glazbe. Priručnik za učitelje s metodičkim uputama za nastavu glazbene kulture u prvome, drugome i trećem razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.
20. Previšić, V. (2007). Pedagogija i metodologija kurikuluma. U: V. Previšić (ur.), *Kurikulum: teorije-metodologija-sadržaj-struktura* (str. 15-34). Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Školska knjiga.
21. Radičević, B., Šulentić Begić, J. (2010). Pjevanje u prvim trima razredima osnovne škole. *Život i škola*, 24 (2), 243-252.
22. Rojko, P. (1990). Udžbenik u nastavi glazbe. *Tonovi*, 13, 8-12.
23. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: teorijsko – tematski aspekti*. Dostupno na: [https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski aspekti.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe_Teorijsko_tematski_aspekti.pdf) (20.9.2017.)
24. Svalina, V. (2013). *Kurikulum glazbene kulture i kompetencije za poučavanje glazbe na primarnom stupnju obrazovanja: doktorski rad*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
25. Šulentić Begić, J., Begić, A. (2015). Otvoreni model nastave glazbe u razrednoj nastavi. *Časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 64(1), 112-130.
26. Šulentić Begić, J., Rado, M. (2013). Udžbenik glazbene kulture u prvim trima razredima osnovne škole. *Tonovi*, 62 (2), 18-26.
27. Vidulin – Orbanić, S., Terzić, V. (2012). Polazište i pristup pjevanju u općeobrazovnoj školi. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 18 (2), 137-156.
28. Wang, D. P. (2010). *An analytical study of music textbooks used at the elementary school in Chinese society*. *Research in Higher Education Journal*, 7, 1-11.

ŽIVOTOPIS

Rođena sam 23. 8. 1992. godine u Rijeci od oca Daria i majke Sandre. Osim u Rijeci, kratko sam živjela na Rabu i u Zagrebu. U četvrtoj godini života sam se s ocem preselila u Glinu gdje i danas živim.

1999. godine započinjem svoje školovanje u Osnovnoj školi Glina, a i nastavljam u Glini, kada 2007. godine upisujem opću gimnaziju. Maturirala sam 2011. godine i iste godine upisujem se na Učiteljski fakultet u Petrinji.

Ime i prezime studenta/ice:

Ivana Žarinac

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuje korištena bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada te da niti jedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da ni jedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

Petrinja, listopad 2017.

(potpis)